

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.411.007.01.2016
R/16/006

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/16/006 – Działalność resocjalizacyjna Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Trzebieży
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	1) Bogusław Wójcik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/96/2016 z dnia 2.11.2016 r. 2) Adam Borowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LSZ/97/2016 z dnia 2.11.2016 r. oraz LSZ/53/2017 z dnia 20.03.2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4, 1019-1020)
Jednostka kontrolowana	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Trzebieży, ul. WOP 10, 72-020 Trzebież ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mieczysław Karpiszyn, Dyrektor MOW ² . (dowód: akta kontroli str. 5-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

W latach 2012-2016 (do 30.11.)⁴ w MOW, poza działalnością edukacyjną i wychowawczą, realizowano wiele projektów mających pozytywnie wpływać na prowadzony proces resocjalizacji. Działania te miały na celu podnoszenie samooceny wychowanków oraz ich aktywizację w kontaktach z osobami spoza Placówki. Ośrodek podejmował również współpracę ze środowiskiem lokalnym oraz z instytucjami i organizacjami, działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży. W ocenie NIK nie miały one jednak znaczącego wpływu na proces resocjalizacji. Każdego roku odnotowywano po kilkadziesiąt ucieczek z Ośrodka, prawie połowa skreśleń z ewidencji wychowanków wynikała z ich długotrwałej nieobecności⁵ bądź z przeniesienia do innego ośrodka ze względów wychowawczych. Spośród objętych kontrolą 40 byłych wychowanków – jedynie 7 kontynuowało naukę, a 21 weszło w konflikt z prawem. Tylko 6 (z 20 objętych kontrolą) przystąpiło do realizacji Indywidualnego Programu Usamodzielnienia⁶. Wychowawcy będący opiekunami usamodzielnienia, pomimo że zobowiązali się m.in. do współpracy z rodziną osoby usamodzielnianej i ze środowiskiem lokalnym, zwłaszcza ze szkołą i gminą, nie podejmowali żadnych działań, które miałyby wpływ na realizację IPU⁷ przez wychowanka. Prowadzony monitoring procesu resocjalizacji ograniczono jedynie do sytuacji absolwentów gimnazjum w okresie do 2 miesięcy po opuszczeniu MOW.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- nieopracowania Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych⁸ dla 8 (z 20 objętych badaniem) wychowanków, co stanowiło naruszenie § 5 ust.1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad

¹ Dalej: MOW, Ośrodek lub Placówka.

² Od dnia 1.09.2005 r.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Okres objęty kontrolą.

⁵ Ucieczka lub brak powrotu z urlopu lub przepustki.

⁶ Dalej: IPU.

⁷ Po opuszczeniu przez niego Ośrodka.

⁸ Dalej: IPE-T.

- kierowania, przyjmowania, przenoszenia zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym⁹,
- niezamieszczania we wszystkich objętych badaniem IPE-T informacji dotyczących m.in. form i okresu udzielania dziecku pomocy psychologiczno-pedagogicznej, działań wspierających rodziców dziecka, zajęć resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe, co stanowiło naruszenie przepisów rozporządzeń w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2010 i 2015 r.¹⁰,
  - niesporządzania, dla 20 byłych wychowanków objętych badaniem, informacji o efektach zastosowanych wobec nieletnich działań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych i wynikach zaobserwowanych zmian w ich postawach, co stanowiło naruszenie § 3 ust. 7 rozporządzenia w sprawie zasad kierowania i pobytu nieletnich w mow z 2011 r.
  - nieprzeprowadzania w latach 2012-2016, dla 20 byłych wychowanków objętych badaniem, wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania wychowanków, co stanowiło naruszenie § 5 ust. 9, obowiązującego do 31.08.2015 r., rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2010 r. oraz § 6 ust 9, obowiązującego od dnia 31.08.2015 r., rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2015 r.,
  - niezapewnienia opieki psychologa przez okres ponad 5 miesięcy,
  - niezwiększenia od września 2016 r. tygodniowej obowiązkowej liczby godzin zajęć psychologa i pedagoga, pomimo przekroczenia liczby 36 wychowanków, co stanowiło naruszenie § 24 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie rodzajów i szczególnych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach¹¹,
  - przekraczania dopuszczalnej liczby wychowanków w grupach wychowawczych (od 1 do 6 wychowanków) oraz uczniów w oddziałach szkolnych (o 2 uczniów).

Wskazane powyżej nieprawidłowości nie pozostawały bez wpływu zarówno na jakość, jak i skuteczność procesu resocjalizacji nieletnich.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań, w tym zapewnienia wychowankom bezpieczeństwa i poszanowania godności osobistej

Opis stanu faktycznego

1.1. MOW jest publiczną placówką resocjalizacyjną, prowadzoną przez Starostwo Powiatowe w Policach. Ośrodek przeznaczony jest dla 60 chłopców niedostosowanych społecznie w normie intelektualnej, w wieku od 13 do 18 lat. Według Statutu Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego z 31.08.2015 r.¹² w skład Ośrodka wchodzi: grupy wychowawcze, szkoła podstawowa specjalna, gimnazjum specjalne¹³. W okresie objętym kontrolą w MOW nie była prowadzona szkoła podstawowa.

(dowód: akta kontroli str. 8-37, 469, 471)

⁹ Dz.U. Nr 296, poz. 1755; dalej: rozporządzenie w sprawie zasad kierowania i pobytu nieletnich w mow z 2011 r.

¹⁰ Tj. § 5 ust. 2, obowiązującego do 31.08.2015 r., rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz.U. z 2014 r., poz. 414), dalej: rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2010 r. oraz § 6 ust. 1, obowiązującego od 1.09.2015 r., rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. poz. 1113), dalej: rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2015 r.

¹¹ Dz.U. poz. 1872; dalej: rozporządzenie w sprawie zasad działania placówek publicznych z 2015 r.

¹² Dalej: Statut MOW.

¹³ Dalej: gimnazjum.

W Statucie MOW określono m.in.: podstawowe prawa i obowiązki wychowanków, zasady postępowania przy ich przyjmowaniu, miejsce i czas odwiedzin przez osoby z zewnątrz, zasady i warunki czasowego opuszczenia Ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 9-37, 71)

System nagradzania i karania wychowanków uregulowany został w zasadach oceniania postaw i zachowań wychowanków. Według skali punktowej od 1 do 10 pod koniec każdego miesiąca ocenie podlegało m.in. przestrzeganie regulaminu Ośrodka, przyswojenie i przestrzeganie norm społecznych, współzycie w zespole (klasie, grupie), przejawiany stosunek do obowiązków szkolnych. W zależności od uzyskanej przez wychowanka liczby punktów określone zostały przywileje, prawa i zakazy. W I grupie punktowej¹⁴ było to: ograniczenie wyjść z grupą do kina lub teatru, ograniczenie możliwości oglądania programów telewizyjnych, brak możliwości otrzymania przepustki lub urlopu, możliwość otrzymania urlopu świątecznego tylko w wyjątkowych wypadkach, zakaz jakichkolwiek samodzielnych wyjść poza teren Ośrodka. W IV grupie punktowej¹⁵ było to: możliwość uzyskania przepustki na wyjście poza Ośrodek w przypadku odwiedzin członka rodziny, prawo do dwóch przepustek wyjazdowych po uzgodnieniu terminu, możliwość samodzielnego wyjazdu do Szczecina i Polic po zakupy, uczestnictwo w specjalnie organizowanych imprezach nagrodowych. Rodzaje kar oraz wyróżnienia i nagrody stosowane w Ośrodku określono w regulaminie organizacyjno-porządkowym. Za wzorową i przykładową postawę wychowanki mógł być nagrodzony m.in.: pochwałą dyrektora Ośrodka lub kierownika Internatu wobec uczniów, dyplomem uznania, nagrodą specjalną ufundowaną przez dyrekcję Ośrodka. Za nieprzestrzeganie regulaminu organizacyjno-porządkowego Ośrodka, za lekceważenie nauki i innych obowiązków oraz za naruszanie porządku w Ośrodku wychowanki mógł być ukarany m.in.: upomnieniem wychowawcy klasy i grupy, upomnieniem lub naganą dyrektora Ośrodka wobec wszystkich wychowanków, powiadomieniem Sądu o nagannym zachowaniu, przeniesieniem do innego ośrodka. Kary przyjęte do stosowania w MOW, poza karą upomnienia lub nagany Dyrektora Ośrodka wobec wszystkich wychowanków, nie naruszały międzynarodowych reguł i zasad dotyczących ochrony nieletnich pozbawionych wolności¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 54-66, 509-515)

W okresie objętym kontrolą uchwałami Rady Pedagogicznej¹⁷ w Statucie MOW zostały wprowadzone zmiany w zakresie: praw wychowanki do ochrony więzi rodzinnych¹⁸, procedury przeniesienia wychowanki do innego Ośrodka¹⁹, procedury odwoławczej od kary nałożonej na wychowankę²⁰, skali punktacji w zasadach oceniania postaw i zachowań wychowanków²¹, przedłużenia pobytu wychowanki w Ośrodku do zakończenia roku szkolnego, pomimo ukończenia 18. roku życia²², wewnątrzszkolnego systemu oceniania²³.

¹⁴ Najmniejsza ilość uzyskanych punktów (do 22 pkt).

¹⁵ Największa ilość uzyskanych punktów (powyżej 42 pkt).

¹⁶ Tj. Reguł Narodów Zjednoczonych dotyczących Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113 z dnia 14 grudnia 1990 r.) oraz zaleceń CM/Rec(2008)11 Komitetu Ministrów z dnia 5 listopada 2008 r. dla państw członkowskich w sprawie zasad europejskich dotyczących kar i środków alternatywnych stosowanych wobec sprawców nieletnich.

¹⁷ Nr: 145/13 z 13.09.2013 r., 162/15 z 17.06.2015 r. i 165/15 z 31.08.2015 r.

¹⁸ W załączniku nr 3 do Statutu placówki w punkcie 1. dodano zapis: wychowanki ma prawo do ochrony więzi rodzinnych poprzez prowadzenie rozmów telefonicznych, korespondencji listowej oraz do kontaktów bezpośrednich z rodziną w przypadku braku zakazu właściwego sądu; wychowanki ma prawo do wolności myśli i sumienia; wychowanki ma prawo do uczestnictwa w praktykach religijnych; wychowanki ma prawo do codziennych zajęć na świeżym powietrzu.

¹⁹ W § 31 Statutu MOW. – dokonano zmiany zapisu: w szczególnie uzasadnionych przypadkach (...) dyrektor może podjąć decyzję o przeniesieniu wychowanki do innego ośrodka. (...)

²⁰ W załączniku nr 3 do Statutu MOW w punkcie 5. uzupełniono o zapis: Wychowanki ma prawo odwołać się od nałożonej kary za pośrednictwem samorządu ośrodka, opiekuna indywidualnego, wychowawcy grupy lub klasy, do zespołu wychowawczego. Odwołanie zostanie rozpatrzone w możliwie najkrótszym terminie na najbliższym posiedzeniu zespołu wychowawczego. Ostateczną decyzję w sprawie skarg i odwołań podejmuje dyrektor Ośrodka.

²¹ W załączniku nr 2 do Statutu MOW w zakresie aktywności na rzecz Ośrodka z 5 do 10 zwiększono liczbę punktów możliwych do uzyskania.

²² Zmieniona została treść w § 28 pkt 2 Statutu MOW: w przypadku jeżeli wychowanki ukończy 18. rok życia przed ukończeniem roku szkolnego można za zgodą Sądu przedłużyć jego pobyt w Ośrodku do zakończenia danego roku szkolnego.

Zapisy wynikające z powyższych zmian nie zostały wprowadzone do treści Statutu MOW, co było niezgodne z § 28 ust. 8 Statutu MOW, który stanowi, że po dokonaniu trzeciej nowelizacji Statutu wprowadza się ujednolicony tekst Statutu.

(dowód: akta kontroli 9-67, 72-97)

W Statucie MOW nie zostały określone formy współpracy ośrodka z rodzicami (prawnymi opiekunami) wychowanków, właściwymi instytucjami oraz ze środowiskiem lokalnym.

(dowód: akta kontroli str. 9-70, 72-97)

Przepisy § 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zasad kierowania i pobytu nieletnich w mow z 2011 r. zobowiązują Dyrektora MOW do odebrania zatrzymanego przez Policję nieletniego w ciągu 48 godzin od powiadomienia o zatrzymaniu.

Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń, wprowadzone zarządzeniem nr 8 Dyrektora MOW z 12.12.2013 r., nie obejmowały sposobu konwojowania nieletnich do MOW (np. odebranych z Policijnej Izby Dziecka).

(dowód: akta kontroli str. 403, 427-458, 476)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *wychowankowie, którzy dokonali ucieczki z MOW są odbierani z policyjnej izby dziecka przez wychowawcę i przewożeni są samochodem służbowym Ośrodka, który nie jest przystosowany do konwoju nieletnich. Zdarza się, że wychowankowie dokonują ucieczek w trakcie konwoju.*

(dowód: akta kontroli str. 397, 404, 659-660, 1021-1023)

Procedury z 12.12.2013 r. nie zawierały także uregulowań dotyczących przeszukiwania rzeczy osobistych wychowanków oraz przeprowadzania badań na obecność w organizmie nieletniego alkoholu lub środków odurzających.

(dowód: akta kontroli str. 403, 427-458, 476)

Z dokumentacji Ośrodka wynika, że pracownicy MOW przeprowadzali badania na obecność w organizmie nieletniego alkoholu lub środków odurzających.

(dowód: akta kontroli str. 326-327)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *wychowankowie po powrocie z przepustek są za ich zgodą rewidowani przez wychowawcę. Pomiar stężenia alkoholu we krwi oraz obecności narkotyków w organizmie wychowanków wykonywał wychowawca pełniący dyżur wraz z pracownikiem posiadającym uprawnienia ratownika medycznego.*

(dowód: akta kontroli str. 397, 404, 659-660, 1021-1023)

W zaleceniu 83 Komitetu Ministrów z dnia 5 listopada 2008 r. dla państw członkowskich w sprawie zasad europejskich dotyczących kar i środków alternatywnych stosowanych wobec sprawców nieletnich przyjęto, że: nieletni będą mogli – za pośrednictwem listów, bez jakichkolwiek ograniczeń, co do ich liczby oraz tak często, jak będzie to możliwe, za pośrednictwem telefonu lub innych form komunikacji – kontaktować się z rodziną, innymi osobami i przedstawicielami organizacji zewnętrznych.

Dyrektor MOW wyjaśnił: *wychowankowie mają możliwość korzystania z telefonu w Internecie w zależności od potrzeb. Wychowanek, chcąc rozmawiać z rodzicami, opiekunami czy osobami bliskimi, wysyła sygnał z prośbą o oddzwonienie, aby rozmowa odbywała się na koszt dzwoniącego. W szczególnych przypadkach jest możliwa rozmowa na koszt Placówki. Nie ma ograniczeń co do ilości kontaktów telefonicznych (...). Z Internetu, do celów prywatnych, wychowankowie mogą korzystać 90 minut w tygodniu. Każda grupa wychowawcza ma ustalony termin (dzień i godzinę) na te zajęcia. Ponadto wychowankowie wykorzystują Internet do celów dydaktycznych: odrabianie lekcji, zdobywanie informacji, opracowywanie projektów, redagowanie strony internetowej itp. Korzystanie z Internetu odbywa się pod nadzorem nauczyciela/wychowawcy.*

(dowód: akta kontroli str. 397, 404)

---

²³ W wewnątrzszkolnym systemie oceniania w MOW (zał. nr 1 do Statutu MOW) wprowadzone zostały uregulowania dotyczące głównie sposobu i formy przeprowadzania egzaminów poprawkowych, trybu udostępniania zdającemu dokumentacji z egzaminu, trybu odwoławczego przy wystawianiu ocen rocznych, sposobu oceniania i zwalniania z zajęć wychowania fizycznego.

1.2. W okresie objętym kontrolą do MOW zostało przyjętych łącznie 213 wychowanków (44 w 2012 r., 37 w 2013 r., 45 w 2014 r., 44 w 2015 r., 43 w 2016 r.). W okresie tym z listy wychowanków skreślono 36 przyjętych do Ośrodka przed dniem 1.01.2012 r. Stan ewidencyjny wychowanków na koniec poszczególnych kwartałów ulegał zmianom i wynosił od 45 na koniec marca 2012 r. do 39 na koniec września 2016 r. Najwięcej wychowanków przebywało na koniec czerwca 2013 r. – 54, a najmniej na koniec września 2016 r. – 39. W poszczególnych latach na koniec grudnia stan ewidencyjny wynosił: 47 w 2012 r., 46 w 2013 r., 45 w 2014 r., 47 w 2015 r. Stan faktyczny²⁴ był niższy od stanu ewidencyjnego. Różnica wynosiła od 3 wychowanków²⁵ do 46 wychowanków²⁶. W ostatnim przypadku przyczyną różnic były: urlopy i przepustki udzielone 43 wychowankom, ucieczki 3 wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 680-683, 690)

Dane wykazane przez MOW w Systemie Informacji Oświatowej²⁷ na dzień 30.09.:

a) w zakresie liczby uczniów były zgodne z liczbą uczniów wynikającą z dzienników lekcyjnych, tj. 45 w 2012 r., 39 w 2013 r., 43 w 2014 r., 42 w 2015 r., 39 w 2016 r.,

b) w zakresie liczby wychowanków:

- w 2 przypadkach były zgodne z liczbą wychowanków wynikającą z ewidencji wychowanków, tj. 50 w 2012 r.²⁸, 39 w 2016 r.²⁹,
- w 3 przypadkach nie były zgodne, tj. w SIO wykazano: w 2013 r. o 2 wychowanków mniej niż wynikało to z rejestru³⁰, w 2014 r. o 2 wychowanków więcej³¹, w 2015 r. o 1 wychowanka mniej³².

Ośrodek nie stosował jednolitej praktyki wykazywania w SIO liczby wychowanków. W latach 2012 i 2014 w SIO (na 30.09.) jako wychowanków wykazywano również absolwentów gimnazjum, natomiast w latach 2013 i 2015 osób takich nie wykazywano.

(dowód: akta kontroli str. 691-713)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *brak jednolitej praktyki wykazywania w SIO liczby wychowanków wynika z braku jednoznacznych ustaleń czy absolwentów należy skreślić z ewidencji wychowanków MOW z dniem ukończenia gimnazjum, czy w dniu otrzymania skierowania do placówki ze szkołą ponadgimnazjalną czy dopiero w momencie faktycznego przyjęcia wychowanka przez wskazaną placówkę. W związku z powyższym nie jasne jest czy w SIO wpisywać należy liczbę wychowanków według stanu w księdze wychowanków czy według faktycznie przebywających wychowanków przypisanych do poszczególnych grup wychowawczych. Natomiast wychowanek przebywający na urlopowaniu na podstawie postanowienia sądu, pozostaje na stanie MOW do czasu zmiany postanowienia sądu, bądź do ukończenia 18. roku życia. Wychowankowi takiemu sąd może odwołać urlopowanie, wówczas wychowanek winien stawić się w placówce, a placówka ma obowiązek przyjąć wychowanka. Natomiast wykazanie w SIO na dzień 30.09.2014 r. błędnej liczby wychowanków, tj. 47, podczas gdy ewidencyjna ich liczba wynosiła 45 było ewidentnym błędem cyfrowym.*

(dowód: akta kontroli str. 740-744)

1.3. W okresie objętym kontrolą zajęcia w gimnazjum prowadzone były:

- w 4 oddziałach w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014 oraz 2014/2015,
- w 5 oddziałach w roku szkolnym 2015/2016,
- w 3 oddziałach w roku szkolnym 2016/2017³³.

²⁴ Na każdy ostatni dzień kwartału.

²⁵ Na dzień 31.03.2012 r., 30.09.2014 r., 31.03.2016 r.

²⁶ Na dzień 30.06.2016 r.

²⁷ Dalej: SIO.

²⁸ 45 wychowanków i uczniów gimnazjum, 4 absolwentów od końca roku szkolnego 2011/2012 przebywających poza MOW, 1 wychowanek urlopowany na okres I semestru roku szkolnego 2012/2013.

²⁹ Wszyscy będący uczniami gimnazjum.

³⁰ Wykazano 39 wychowanków, a wg rejestru na dzień 30.09.2013 r. było 41 wychowanków (39 wychowanków i uczniów gimnazjum, 1 absolwent od końca roku szkolnego 2012/2013 przebywający poza MOW, 1 wychowanek urlopowany na okres I semestru roku szkolnego 2013/2014).

³¹ Wykazano 47 wychowanków, a wg rejestru na dzień 30.09.2014 r. było 45 wychowanków (43 wychowanków i uczniów gimnazjum, 2 absolwentów od końca roku szkolnego 2013/2014 przebywających poza MOW).

³² Wykazano 42 wychowanków, a wg rejestru na dzień 30.09.2015 r. było 43 wychowanków (42 wychowanków i uczniów gimnazjum, 1 absolwent od końca roku szkolnego 2014/2015 przebywający poza MOW).

³³ Stan na 30.09.2016 r. oraz 30.11.2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 714-735)

W poszczególnych latach objętych kontrolą:

- a) na dzień 30 września liczba uczniów w oddziałach wynosiła od 5 do 18,
- b) w ostatnim dniu roku szkolnego³⁴ liczba uczniów w oddziałach wynosiła od 10 do 18.

(dowód: akta kontroli str. 714-735)

W latach objętych kontrolą zarówno na dzień 30.09. jak i na koniec roku szkolnego wszyscy wychowankowie faktycznie przebywający w MOW (poza absolwentami i wychowankami będącymi na urlopie lub przepustce) byli objęci nauką.

(dowód: akta kontroli str. 690-698, 714)

W latach szkolnych 2012/2013-2015/2016 spośród 144 uczniów klas I i II - 5 nie uzyskało promocji do klasy następnej, 4 było nieklasyfikowanych, natomiast z 70 uczniów klas III - 1 uczeń był nieklasyfikowany.

(dowód: akta kontroli str. 714-735, 738-739)

Naukę po ukończeniu 18. roku życia (do zakończenia roku szkolnego) kontynuowało 36 wychowanków, z tego 7 do zakończenia roku szkolnego 2011/2012, 11 do zakończenia roku szkolnego 2012/2013, 5 do zakończenia roku szkolnego 2013/2014, 9 do zakończenia roku szkolnego 2014/2015, 4 do zakończenia roku szkolnego 2015/2016.

(dowód: akta kontroli str. 680-683, 715-735)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *decyzję o możliwości kontynuowania przez wychowanka nauki w gimnazjum prowadzonym w MOW po ukończeniu 18. roku życia podejmuje Sąd Rodzinny na wniosek wychowanka, który wcześniej jest zaopiniowany przez Zespół Wychowawczy.*

(dowód: akta kontroli str. 814, 818)

1.4. W latach szkolnych 2012/2013-2015/2016 w MOW funkcjonowały po 4 grupy wychowawcze. Natomiast w roku szkolnym 2016/2017 powołano 3 grupy wychowawcze. Kolejną (czwartą) grupę wychowawczą utworzono 14.12.2016 r., tj. po zatwierdzeniu przez organ prowadzący aneksu do arkusza organizacyjnego Placówki na rok szkolny 2016/2017.

W poszczególnych latach liczebność większości grup wychowawczych na koniec poszczególnych kwartałów wynosiła od 5 do 12 wychowanków. Brak przekroczeń liczby 12 wychowanków na ostatni dzień kwartału odnotowano w dniu 30.09.2013 r., 31.12.2014 r. 31.03.2015 r. oraz 30.09.2015 r. W pozostałych przypadkach liczba dopuszczalna liczba wychowanków w grupach wychowawczych była przekraczana o 1, 2, 3 lub 6 wychowanków. Rozpiętość wiekowa wychowanków w poszczególnych grupach wynosiła:

- w latach szkolnych 2012/2013-2015/2016 od 2 lat i 2 miesięcy do 4 lat i 4 miesięcy;
- w roku szkolnym 2016/2017 od 2 lat 10 miesięcy do 3 lat 11 miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 736-737)

Według § 22 ust. 1, obowiązującego od dnia 1.09.2016 r., rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych z 2015 r. grupa wychowawcza obejmuje wychowanków w zbliżonym wieku, z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i specyficznych problemów wychowawczych.

Dyrektor MOW wyjaśnił: *grupy wychowawcze w Internacie funkcjonują na zasadzie „grupoklas”. Taka organizacja pracy ośrodka umożliwia niwelowanie braków edukacyjnych na poziomie danej klasy. Jednocześnie nie powoduje zaburzeń w procesie resocjalizacji, gdyż poziom demoralizacji jest bardzo różny i niezależny od wieku – często wychowankowie młodsi są bardziej zdemoralizowani od wychowanków 17–18 letnich. Wychowankowie kierowani do naszej placówki przychodzą z opóźnieniami edukacyjnymi, w związku z tym już w klasie występują rozpiętości wiekowe uczniów, a tym samym w grupie wychowawczej.*

(dowód: akta kontroli str. 814-815, 818)

1.5. W latach objętych kontrolą opiekę wychowawczą sprawowało średnio 16 wychowawców³⁵, opiekę pedagogiczno-psychologiczną 1 pedagog i 1 psycholog. Godzinowy wymiar zatrudnienia wychowawców, wynikający z arkuszy organizacyjnych

³⁴ Ostatni piątek czerwca.

³⁵ Odpowiednio: 15 w latach szkolnych 2012/2013 i 2016/2017 oraz 16 w latach szkolnych 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016.

MOW, zatwierdzonych przez Starostę Polickiego zabezpieczał potrzeby Placówki w zakresie opieki nad wychowankami.

W okresie od 1.09.2016 r. do 13.12.2016 r., pomimo że liczba wychowanków MOW była większa niż 36, wymiar czasu pracy dla pedagoga oraz psychologa ustalony został na 26 godzin tygodniowo, tj. według pensum wynikającego z uchwały Nr XXII/177/2013 Rady Powiatu w Policach z dnia 25.01.2013 r.³⁶ W takim przypadku, z godnie z § 24 ust. 4 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych z 2015 r. tygodniowy wymiar godzin pracy powinien zostać zwiększony o 1/3. Zwiększenie to nastąpiło dopiero od dnia 14.12.2016 r., tj. w trakcie kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 100-126, 138)

Zatrudnieni w roku szkolnym 2016/2017 wychowawcy oraz pedagog spełniali wymagania dotyczące kwalifikacji, o których mowa w §§ 15 i 20 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli³⁷.

(dowód: akta kontroli str. 139-141)

W okresie od 1.09.2016 r. do 9.02.2017 r., w związku z przejściem na emeryturę dotychczas zatrudnionego psychologa, w Ośrodku brak było opieki psychologicznej.

(dowód: akta kontroli str. 138)

W badanym okresie Dyrektor MOW nie zawierał porozumień w zakresie współpracy Ośrodka z wolontariuszami.

(dowód: akta kontroli str. 470, 474-475, 655-658)

1.6. Potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli w poszczególnych latach szkolnych objętych kontrolą określone były w rocznych planach nadzoru pedagogicznego, zatwierdzanych do realizacji uchwałami Rady Pedagogicznej³⁸.

W latach 2012-2016 na doskonalenie zawodowe i podnoszenie kwalifikacji wychowawców i nauczycieli MOW wydatkował ogółem 25,7 tys. zł (w tym: 7,6 tys. zł doskonalenie zawodowe³⁹ i 18,1 tys. zł podnoszenie kwalifikacji⁴⁰). Doskonalenie zawodowe obejmowało udział pracowników MOW w szkoleniach, sympozjach i konferencjach m.in. z zakresu: pierwszej pomocy medycznej, ochrony danych pracowników pedagogicznych, profilaktyki uzależnień – dopalacze, pierwszej pomocy⁴¹, problematyki bezpieczeństwa w placówkach, funkcjonowania MOW w Polsce, perspektyw zawodowych, resocjalizacji. W ramach podnoszenia kwalifikacji nauczyciele i wychowawcy uczestniczyli w studiach⁴²: podyplomowych (na kierunkach: biologia, filologia angielska, informatyka, resocjalizacja i profilaktyka uzależnień, pedagogika resocjalizacyjna i profilaktyka uzależnień, geografia, chemia, informatyka, resocjalizacja i socjoterapia, technika z wychowaniem komunikacyjnym, resocjalizacja i socjoterapia, zajęcia techniczne, fizyka z astronomią), licencjackich (na kierunku filologia angielska), magisterskich (na kierunku psychologia).

(dowód: akta kontroli str. 142-232, 398, 405-406, 459-464)

1.7. MOW użytkował 5 obiektów, z których 1 przeznaczono na szkołę, 1 na Internat, 1 na salę sportową. Pozostałe 2 to obiekty gospodarcze.

(dowód: akta kontroli str. 760)

Według stanu na dzień 24.11.2016 r.⁴³ m.in.:

³⁶ Uchwała Nr XXII/177/2013 Rady Powiatu w Policach z dnia 25.01.2013 r. w sprawie określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli szkół i placówek prowadzonych przez Powiat Policki, a także zasad jego rozliczania oraz udzielania i rozmiaru obniżek (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 27.02.2013 r. poz. 1008).

³⁷ Dz.U. z 2015 r. poz. 1264.

³⁸ Odpowiednio: z 14.09.2012 r., 13.09.2013 r., 12.09.2014 r., 15.09.2015 r., 15.09.2016 r.

³⁹ Szkolenia, konferencje, sympozja.

⁴⁰ Studia podyplomowe, licencjackie i magisterskie.

⁴¹ Szkolenie przeprowadzone w 2016 r.

⁴² W każdym przypadku doksztalcaniem objęta była 1 osoba.

⁴³ Dzień przeprowadzenia przez NIK oględzin obiektów MOW – podstawa: art. 39 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2017 r. poz. 524); dalej: ustawa o NIK.

- MOW posiadał odpowiednią liczbę pokoi mieszkalnych, przygotowanych do przyjęcia deklarowanej liczby 60 wychowanków. Pokoje wyposażone były w jednoosobowe łóżka piętrowe, szafki do przechowywania rzeczy osobistych dla każdego wychowanka, szafy ubraniowe,
- w pokojach mieszkalnych na 1 planowanego wychowanka przypadało od 3,31 m² do 5,07m²,
- w 3 pokojach, przygotowanych na pobyt 4 wychowanków, dostawione było dodatkowe łóżko dla 5-tej osoby,
- każda z grup wychowawczych dysponowała pomieszczeniem rekreacyjno-wypoczynkowym,
- MOW posiadał pomieszczenie umożliwiające organizację spotkań całej społeczności Ośrodka (świetlica w budynku szkoły), brak było natomiast pokoju dla chorych oraz miejsca umożliwiającego samodzielne przygotowywanie posiłków przez wychowanków,
- prysznice w budynku Internatu nie były użytkowane (nieszczelność instalacji),
- wychowankom nie zapewniono intymności przy korzystaniu z prysznicy w sali sportowej (kabiny prysznicowe nie posiadały zasłon ani drzwi),
- w żadnym z obiektów użytkowanych przez MOW nie było zainstalowanego monitoringu.

W dniu przeprowadzenia oględzin w MOW przebywało 39 wychowanków w 3 grupach wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 773-813)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *w pokojach gr. II i gr. III dostawiono po jednym łóżku z uwagi na brak zgody na otwarcie IV grupy wychowawczej. Z chwilą otwarcia grupy wychowankowie będą przeniesieni do następnego grupy. Ze względów lokalowych nie posiadamy miejsca do samodzielnego przygotowywania posiłków oraz pokoju dla chorych. Prysznice w hali sportowej posiadały zasłony jednak te wraz z uchwyty zostały zniszczone.*

(dowód: akta kontroli str. 816-819)

Starosta Policki w złożonej informacji⁴⁴, w sprawie podjęcia działań mających zapewnić w MOW wymagane pomieszczenia, tj. pokój dla chorych, miejsce umożliwiające samodzielne przygotowywanie posiłków przez wychowanków, łazienki umożliwiające korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność, wskazał: „(...) organy prowadzące młodzieżowe ośrodki wychowawcze dostosowują ośrodki do wymagań sformułowanych w § 26 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych z 2015 r. do dnia 31.08.2020 r. Oznacza to w praktyce, że dyrektor placówki powinien w tym okresie zadbać o zaplanowanie środków finansowych na potrzebne dostosowania. Dyrektor MOW nie zgłaszał takich potrzeb. W planie finansowym na 2017 r. zabezpieczono środki na bieżące remonty i potrzebne inwestycje w jednostkach organizacyjnych Powiatu Polickiego i jeśli Dyrektor MOW zgłosi odpowiedni wniosek, część z nich zostanie przeznaczona na dostosowanie Ośrodka do wymagań wskazanych w § 26 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych z 2015 r.”.

(dowód: akta kontroli str. 849-854)

1.8. W wyniku oględzin nieruchomości, którymi dysponuje MOW, stwierdzono m.in., że:

- a) w budynku Internatu: poręcze na klatce schodowej nie były zabezpieczone przed ewentualnym zsuwaniem się po nich, na I piętrze klatki schodowej brak było znaków ewakuacyjnych, apteczka w pokoju kierownika Internatu wyposażona była jedynie w chustkę trójkątną i 2 opakowania materiałów opatrunkowych, prysznice nie były użytkowane z powodu nieszczelności instalacji;
- b) w budynku szkoły: na klatce schodowej przy schodach brak było znaków ewakuacyjnych, przestrzeń nad schodami na I piętrze zabezpieczona była dodatkową kratą, poręcze były zabezpieczone przed ewentualnym zsuwaniem się po nich, sala komputerowa oraz sale lekcyjne utrzymane były w czystości i wyposażone w podręczniki dla uczniów, w salach lekcyjnych zainstalowany był sprzęt multimedialny, apteczka w pokoju nauczycielskim wyposażona była w środki niezbędne do udzielenia pierwszej pomocy,
- c) w budynku sali sportowej: na ścianach widoczne były odpryski farby i spękania ścian, otwarte kabiny prysznicowe nie były wyposażone w zasłonki lub drzwi, grzejniki

⁴⁴ Udzielonej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

w łazienkach były skorodowane, przyziemia ścian przy wejściu do budynku były zawilgocone,

d) plac pomiędzy budynkiem szkoły, a budynkiem Internatu, wykorzystywany jako parking dla samochodów oraz ciąg komunikacyjny pomiędzy tymi budynkami, w połowie wyłożony był kostką polbrukową, a pozostałej części wylany betonem, z widocznymi ubytkami i nierównościami,

e) wejście na teren MOW odbywało się przez bramę wjazdową bezpośrednio wychodzącą na jezdnię (brak odrębnego wejścia dla pieszych zabezpieczonego przed bezpośrednim wejściem pieszych na jezdnię),

f) wejście do sali sportowej (z której oprócz wychowanków MOW mogli korzystać również uczniowie pobliskiego zespołu szkół w Trzebieży) nie było zabezpieczone przed bezpośrednim wejściem pieszych na jezdnię,

g) ogrodzenie wokół terenu MOW było niekompletne, skorodowane i dziurawe.

(dowód: akta kontroli str. 773-812)

W latach 2012-2016 Dyrektor MOW przeprowadzał kontrole dotyczące gotowości MOW do rozpoczęcia roku szkolnego. Kontrole te odbywały się pod koniec sierpnia każdego roku. Stosownie do przepisu § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁴⁵ protokoły z przeprowadzonych kontroli były przekazywane Staroście Polickiemu. Wskazywano w nich m.in., że:

- plan ewakuacyjny jest umieszczony w widocznym miejscu, drogi ewakuacyjne są oznakowane w trwały i wyraźny sposób,
- urządzenia higieniczno-sanitarne są w pełnej sprawności technicznej, są utrzymane w czystości,
- schody są wyposażone w poręcze zabezpieczone przed ewentualnym zsuwaniem się po nich, stopnie schodów nie są śliskie,
- apteczki wyposażone są w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy oraz w instrukcje o zasadach udzielania tej pomocy, znajdują się w: pokoju nauczycielskim, hali sportowej, u kierownika Internatu oraz w kuchni.

W każdym z protokołów od 2012 r. powtarzano wnioski:

- ogrodzenie wymaga remontu,
- nawierzchnia dróg i przejść w 50% wymaga naprawy (w trakcie kontroli NIK, tj. w dniu 28.11.2016 r., przystąpiono do wymiany nawierzchni).

(dowód: akta kontroli str. 761-764, 773-775)

Zgodnie z przepisem art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁴⁶, w obiektach użytkowanych przez MOW w latach 2015-2016 były przeprowadzane roczne kontrole okresowe ich stanu technicznego oraz przewodów kominowych i instalacji gazowych. Ostatnia kontrola stanu technicznego przeprowadzana raz na 5 lat miała miejsce w 2014 roku. Zalecenia sformułowane w wyniku kontroli w większości zostały wykonane. Według stanu na dzień 1.12.2016 r. niezrealizowane pozostały zalecenia dotyczące:

- przeprowadzenia remontu generalnego pryszniczycy i usunięcie defektów – wniosek z kontroli okresowej stanu technicznego budynku Internatu przeprowadzanej raz na 5 lat (14.11.2014 r.),
- wykonania drenażu otokowego wokół budynku celem obniżenia zwierciadła wody gruntowej i zminimalizowania podsiąku z ław do ścian budynku oraz wykonanie izolacji pionowej ścian przyziemia – wniosek z kontroli okresowej stanu technicznego budynku sali sportowej przeprowadzanej raz na 5 lat (14.11.2014 r.) oraz z okresowej rocznej kontroli stanu technicznego budynku sali sportowej (25.11.2015 r.),
- uzupełnienia tynku na kominach dachu, wymiany wkładu w kominie A z rury PCV na wkład z materiałów atestowanych – wniosek z okresowej rocznej kontroli przewodów kominowych budynku szkoły (17.10.2016 r.),

⁴⁵ Dz.U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych placówkach z 2002 r.

⁴⁶ Dz.U. z 2016 r. poz. 290, ze zm.

- przemurowania czapy komina B na dachu – wniosek z okresowej rocznej kontroli przewodów kominowych budynku Internatu (17.10.2016 r.),
- konserwacji bądź wymiany wentylatora elektrycznego w pomieszczeniu siłowni – wniosek z okresowej rocznej kontroli przewodów kominowych budynku sali sportowej (17.10.2016 r.).

(dowód: akta kontroli str. 765-772, 820-848)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *zalecenia (dotyczące remontu generalnego prysznicu w budynku Internatu, drenażu otokowego wokół budynku sali sportowej i izolacji pionowej ścian przyziemia) przeprowadzone będą w momencie pozyskania środków finansowych. Zalecenia pokontrolne (dotyczące przewodów kominowych) planujemy przeprowadzić w 2017 r.*

(dowód: akta kontroli str. 816, 819)

Starosta Policki w złożonej informacji⁴⁷, w sprawie ujęcia w planach wykonania prac remontowych ogrodzenia terenu MOW oraz sanitariatów w budynku Internatu MOW, wskazał m.in.: „(...) W dniu 28.09.2016 r. odbyło się w Placówce posiedzenie wyjazdowe Komisji Edukacji i Kultury Rady Powiatu w Policach, na którym omawiana była bieżąca sytuacja w MOW (także finansowa). Na spotkaniu zaproponowano dyrektorowi MOW, aby skorzystał z dodatkowych środków finansowych, które organ prowadzący wygospodarował jeszcze w 2016 r. i określił potrzeby MOW. Na podstawie wcześniej znanych potrzeb placówki, przedstawiciele organu prowadzącego zaproponowali, aby jeszcze w 2016 r. podłączyć cały Ośrodek do kanalizacji komunalnej (koszt ok. 30 tys. zł), dokończyć remont nawierzchni na dziedzińcu szkolnym (koszt ok. 60 tys. zł) oraz wyremontować płot ogradzający teren Ośrodka (koszt ok. 150 tys. zł). Środki na ten cel miały pochodzić z budżetu Powiatu Polickiego. W dniu 5.10.2016 r. dyrektor MOW przekazał organowi prowadzącemu „Protokół kontroli gotowości placówki do rozpoczęcia roku szkolnego 2016/2017” i wykazał w nim m.in., że teren szkoły jest ogrodzony (ogrodzenie wymaga jedynie remontu), natomiast urządzenia higieniczno-sanitarne są w pełnej sprawności technicznej i utrzymane w czystości. Nie złożył jednak żadnych wniosków dotyczących ww. potrzeb remontowych i nie zgłaszał konieczności doprowadzenia do stanu używalności sanitariatów w budynku Internatu MOW”.

(dowód: akta kontroli str. 849-853, 1021-1023, 1072-1074)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *priorytetem dla Placówki było podłączenie do kanalizacji komunalnej oraz remont nawierzchni placu szkolnego, co też zostało zrealizowane. Natomiast remont ogrodzenia został odłożony na wiosnę 2017 r. ze względu na to, że zbyt krótki czas na realizację i rozliczenie mógłby spowodować niedotrzymanie terminów. W końcówce 2016 r. zostały zakupione elementy ogrodzenia, które wiosną 2017 r. zostaną zamontowane.*

(dowód: akta kontroli str. 1021-1023)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieprzyjęcie w latach 2015-2016 ujednoliconego tekstu Statutu MOW obejmującego wprowadzone w latach 2013-2015 zmiany⁴⁸ (ostatnia przyjęta na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 31.08.2015 r.). Treść Statutu MOW z 31.08.2015 r. nie zawierała żadnej z 3 zmian przyjętych w powyższych latach. Zmiany te dotyczyły m.in. prawa wychowanka do ochrony więzi rodzinnych, możliwości odwołania się wychowanka od nałożonej kary, możliwości przedłużenia – za zgodą sądu – pobytu w MOW wychowanka, który ukończył 18. rok życia do zakończenia danego roku szkolnego.

(dowód: akta kontroli str. 9-66)

Powyższe było niezgodne z § 28 ust. 8 Statutu MOW, który stanowi, że po dokonaniu trzeciej nowelizacji Statutu wprowadza się ujednolicony tekst Statutu.

(dowód: akta kontroli str. 9-67, 72-99)

Dyrektor wyjaśnił: (...) *Wychowankowie są informowani o zmianach w Statucie MOW przez wychowawców. (...) W dniu 18.01.2017 r. odbyło się posiedzenie Rady Pedagogicznej, na*

⁴⁷ Udzielonej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

⁴⁸ Uchwały Rady Pedagogicznej: 1) Nr 145/13 z 13.09.2013 r., 2) Nr 162/15 z 17.06.2015 r., 3) Nr 165/15 z 31.08.2015.

którym uchwalono przyjęcie jednolitego tekstu Statutu MOW.

(dowód: akta kontroli str. 394, 397, 403)

2. Nieokreślenie w Statucie MOW form współpracy Ośrodka z rodzicami (prawnymi opiekunami) wychowanków, właściwymi instytucjami oraz ze środowiskiem lokalnym, co stanowiło naruszenie przepisu § 2 ust. 2 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych⁴⁹.

(dowód: akta kontroli str. 9-37)

Zgodnie z § 2 ust. 2 załącznika nr 3 do wyżej wymienionego rozporządzenia: Statut młodzieżowego ośrodka wychowawczego określa formy współpracy ośrodka z rodzicami (prawnymi opiekunami) wychowanków, właściwymi instytucjami oraz ze środowiskiem lokalnym.

Dyrektor MOW wyjaśnił: *w Statucie MOW nie zostały określone formy współpracy z rodzicami (opiekunami prawnymi) wychowanków, prawdopodobnie dlatego, że współpraca ta opiera się głównie na kontakcie telefonicznym. Zbyt duża odległość między ośrodkiem, a miejscem zamieszkania nie sprzyja innej formie współpracy z rodzicami. Jednakże nie zmienia to faktu, że jakkolwiek forma współpracy z rodzicami (opiekunami prawnymi) instytucjami czy też ze środowiskiem lokalnym powinna być ujęta w Statucie MOW, co też uczynimy. (...).*

(dowód: akta kontroli str. 470, 474)

3. Przyjęcie w regulaminie organizacyjno-porządkowym, stanowiącym załącznik nr 3 do Statutu MOW, jako jednej z kar możliwych do stosowania w MOW, kary „upomnienie lub nagana dyrektora Ośrodka wobec wszystkich wychowanków”, pomimo, że może naruszać ona godność wychowanka oraz jego prawo do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem.

(dowód: akta kontroli str. 64-66)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *powyższa kara nie była stosowana, można powiedzieć, że zapis ten był zapisem „martwym”. Na najbliższej Radzie Pedagogicznej zostanie podjęta decyzja o usunięciu tego zapisu ze Statutu MOW.*

(dowód: akta kontroli str. 1021-1023)

4. Nieprzestrzeganie dopuszczalnej maksymalnej liczby uczniów w oddziale szkolnym. Liczba uczniów w klasach III, (wg danych ewidencyjnych na dzień 27.06.2014 r. oraz 30.09.2016 r.) wynosiła 18, tj. o 2 uczniów ponad maksymalną dopuszczalną ich liczbę.

(dowód: akta kontroli str. 714, 722, 735)

Stanowiło to naruszenie § 5 ust. 3 pkt 9 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół⁵⁰, w którym określono, że liczba uczniów w oddziale gimnazjum specjalnego dla uczniów niedostosowanych społecznie, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, zagrożonych uzależnieniem lub z zaburzeniami zachowania powinna wynosić od 10 do 16.

Dyrektor MOW wyjaśnił: *na koniec roku szkolnego 2013/2014 było zapisanych 18 uczniów jednakże obecnych było 17. Rozporządzenie mówi o liczbie uczniów w klasie od 10 do 16, w związku z tym nie było możliwości podzielenia klasy III na dwa oddziały. O ilości otwieranych grup czy też oddziałów w szkole decyduje organ prowadzący. We wrześniu 2016 r. został złożony aneks do arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2016/2017 w celu utworzenia dwóch oddziałów klasy III, który nie został zatwierdzony.*

(dowód: akta kontroli str. 519-570, 741-753)

Starosta Policki w złożonej informacji⁵¹, w sprawie przyczyn niezatwierdzenia w październiku 2016 r. zmian w arkuszu organizacyjnym MOW, wskazał: „pismem z dnia 11.10.2016 r. Dyrektor MOW prosił o zgodę organu prowadzącego na utworzenie czwartej klasy i czwartej grupy wychowawczej. Jednak w informacji o liczbie uczniów i wychowanków MOW złożonej dnia 10.10.2016 r. wykazał w klasie I – 7 uczniów, w klasie II – 12 uczniów,

⁴⁹ Dz.U. Nr 52, poz. 466; dalej: rozporządzenie w sprawie statutów placówek publicznych z 2005 r.

⁵⁰ Dz.U. Nr 61, poz. 624, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznych szkół z 2001 r.

⁵¹ Udzielonej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

w klasie III – 17 uczniów, wskazując jednocześnie, że łącznie 5 uczniów jest na ucieczce. 5 dni wcześniej, w dniu 6.10.2017 r., Dyrektor MOW złożył do Komendy Powiatowej w Policach wniosek o podjęcie decyzji o zmianie środka wychowawczego (ośrodka wychowawczego) wobec 2 wychowanków klasy III z powodu samowolnego oddalenia się ich z MOW. Z analizy przedstawionych dokumentów wynikało więc, że w klasie III obecnych jest tylko 15 wychowanków. Z tego powodu nie zatwierdzono aneksu nr 2 do arkusza organizacji MOW. (...) W dniu 14.02.2017 r. Dyrektor MOW złożył pismo z prośbą o zgodę na utworzenie oddziału równoległego klasy II ze zmniejszoną liczbą uczniów, wykazując w meldunku o liczbie uczniów i wychowanków MOW w tej klasie 20 uczniów i informując organ prowadzący, że wobec 2 uczniów należy zastosować środek w postaci zmiany ośrodka wychowawczego, z powodu samodzielnego oddalenia się ich od MOW. Przedmiotową zgodę Dyrektor uzyskał w dniu 22.02.2017 r. Obecnie Dyrektor Ośrodka przygotowuje się do złożenia aneksu nr 4 do arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2016/2017, który zawierać będzie równoległe oddziały w klasie II (...)."

(dowód: akta kontroli str. 849-854, 1015-1016)

Obowiązujące przepisy nie ograniczają liczebności klas do uczniów fizycznie obecnych na zajęciach, odnoszą się do uczniów zapisanych do danego oddziału szkolnego. Ponadto w okresie objętym kontrolą stosowana była praktyka prowadzenia klas poniżej 10 uczniów: w klasie I na dzień 30 września: 9 – w 2012 r., 6 – w 2013 r., 7 – w 2014 r., 5 – w 2015 r., 8 – w 2016 r.; w klasie IIA na dzień 30 września 2015 r. – 6; w klasie IIIA na dzień 30 września 2013 r. – 9; w klasie IIIB na dzień 30 września 2013 r. – 8.

(dowód: akta kontroli str. 714-715, 719, 722-724, 728-729, 733)

5. Nieprzestrzeganie dopuszczalnej maksymalnej liczby wychowanków w grupie wychowawczej. Dopuszczalną liczbę 12 wychowanków w grupie, na koniec poszczególnych kwartałów w latach objętych kontrolą, w 7 przypadkach przekroczono o 1 wychowanka⁵², w 10 przypadkach o 2 wychowanków⁵³, w 3 przypadkach o 3 wychowanków⁵⁴, a w 1 o 6 wychowanków⁵⁵.

(dowód: akta kontroli str. 736).

Stanowiło to naruszenie § 18 ust. 2, obowiązującego do dnia 31.08.2016 r., rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach⁵⁶ a także § 22 ust. 2, obowiązującego od dnia 1.09.2016 r., rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych z 2015 r., który stanowi, że liczba wychowanków w grupie wychowawczej wynosi do 12.

Dyrektor MOW wyjaśnił: *ze względu na niski budżet zmuszeni jesteśmy do oszczędności, w związku z tym w sytuacji, kiedy zapisanych wychowanków w grupie jest np. 14, a obecnych 10-12, nie otwieramy następnej grupy wychowawczej, ponieważ faktycznie nie przekraczamy maksymalnej liczby wychowanków w grupie wychowawczej. Nie uruchomienie jednej grupy wychowawczej skutkuje oszczędnościami w wysokości ok. 50 tys. zł. O stanie wychowanków w placówce organ prowadzący jest informowany na bieżąco poprzez meldunki.*

(dowód: akta kontroli str. 519-570, 742, 745-753)

Starosta Policki w złożonej informacji⁵⁷, w sprawie działań podejmowanych w celu zapewnienia zgodności maksymalnej liczby wychowanków w grupach wychowawczych w MOW, wskazał: „w dniu 28.11.2016 r. Dyrektor MOW zwrócił się do organu prowadzącego o zgodę na utworzenie 4. grupy wychowawczej, wykazując w informacji o liczbie uczniów i wychowanków w grupie I – 11 wychowanków, w grupie II – 14

⁵² 31.12.2012 r. w gr. I, 31.12.2013 r. w gr. II, 30.06.2015 r. w gr. I, 31.12.2015 r. w gr. II, 31.03.2016 r. w gr. IIIB, 30.06.2016 r. w gr. I, 30.09.2016 r. w gr. II

⁵³ 30.09.2012 r. w gr. III, 31.03.2013 r. w gr. I i w gr. III, 30.06.2013 r. w gr. III, 31.03.2014 r. w gr. I, w gr. II, w gr. IIIA, 30.06.2014 r. w gr. I, 30.09.2014 r. w gr. III, 31.03.2016 r. w gr. II.

⁵⁴ 30.06.2013 r. w gr. I, 30.06.2014 r. w gr. II, 30.06.2016 r. w gr. II.

⁵⁵ 30.09.2016 r. w gr. III.

⁵⁶ Dz.U. Nr 109, poz. 631; dalej: rozporządzenie w sprawie zasad działania placówek publicznych z 2011 r.

⁵⁷ Udzielonej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

wychowanków, w grupie III – 15 wychowanków. Po uzyskaniu zgody złożył w dniu 12.12.2016 r. aneks nr 3 do arkusza organizacji placówki, a w dniu 14.12.2016 r. aneks zawierający czwartą grupę wychowawczą został natychmiast zatwierdzony.”.

(dowód: akta kontroli str. 849-854)

Według stanu na dzień 1.02.2017 r., dopuszczalna liczba 12 wychowanków w grupie nie była przekroczona.

(dowód: akta kontroli str. 1075)

6. Niezwiększenie na rok szkolny 2016/2017 o 1/3 wymiaru czasu pracy pedagoga oraz psychologa, pomimo że stan ewidencyjny wychowanków w Ośrodku wynosił 39 wychowanków (na 30.09.2016 r.) i 40 wychowanków (na 30.11.2016 r.), tj. przekraczał liczbę 36 wychowanków. W takim przypadku przyjęty 26-godzinny wymiar godzin zajęć pedagoga i psychologa powinien zostać zwiększony o 1/3. Działania w tym kierunku podjęto dopiero w trakcie kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 121-125, 136-137, 680-683, 690, 695)

Zgodnie z przepisem § 24 ust. 4 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych z 2015 r., w przypadku, gdy liczba wychowanków w młodzieżowym ośrodku wychowawczym przekracza 36, tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć określony na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela⁵⁸ zwiększa się o co najmniej 1/3, w przeliczeniu na każdych kolejnych 12 wychowanków.

Przyjęty w MOW 26-godzinny tygodniowy wymiar pracy pedagoga i psychologa wynikał z Uchwały Nr XXII/177/2013 Rady Powiatu w Policach z dnia 25.01.2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 138)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *tygodniowy wymiar godzin zajęć dla psychologa i pedagoga został dostosowany do wymagań wynikających z § 24 ust 4 rozporządzenia z dnia 2.11.2015 r. aneksem nr 3 zatwierdzonym przez Starostwo Powiatowe w Policach dnia 14.12.2016 r.*

(dowód: akta kontroli str. 397-398, 404, 661-679)

7. Niezapewnienie wychowankom MOW opieki psychologicznej w okresie od 1.09.2016 r., do 8.02.2017 r., tj. przez ponad 5 miesięcy. Dotychczasowy psycholog na zaopatrzenie emerytalne przeszedł z dniem 29 sierpnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 138)

Wymóg zatrudnienia w Ośrodku psychologa został określony w § 24 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych z 2015 r.

Dyrektor MOW wyjaśnił: *w celu zatrudnienia psychologa zgłosiłem ofertę pracy do PUP w Policach⁵⁹ (...). Wystąpiliśmy z wnioskiem o organizację stażu zawodowego na stanowisko psychologa, który został zatwierdzony przez organ prowadzący. (...) Od dnia 9.02.2017 r. przystąpiła do pracy pani psycholog-terapeuta w pełnym wymiarze czasu pracy.*

(dowód: akta kontroli str. 398, 404-405, 519)

8. Niespełnienie, w obiektach i na terenie MOW, części wymagań z zakresu bezpieczeństwa, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych placówkach z 2002 r., tj.:

- brak zabezpieczenia poręczy na klatce schodowej w budynku Internatu przed ewentualnym zsuwaniem się po nich, co stanowiło naruszenie § 16 ust. 1 ww. rozporządzenia,
- brak znaków ewakuacyjnych na I piętrze klatki schodowej w budynku Internatu oraz przy schodach w budynku szkoły, co było niezgodne z § 5 ust. 2 ww. rozporządzenia,
- niedoposażenie apteczki w pokoju kierownika Internatu w środki niezbędne do udzielenia pierwszej pomocy, co stanowiło naruszenie § 20 ww. rozporządzenia,
- niezabezpieczenie szlaków komunikacyjnych wychodzących poza teren MOW w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię – dotyczyło to zarówno wejścia na teren MOW przez bramę wjazdową (z powodu braku odrębnego wejścia dla pieszych) jak i wejścia na salę sportową, co było niezgodne z § 7 ust. 4 ww. rozporządzenia,

⁵⁸ Dz.U. z 2016 r. poz. 1379, ze zm.

⁵⁹ Powiatowy Urząd Pracy w Policach.

- niekompletność ogrodzenia wokół terenu MOW, co stanowiło naruszenie § 7 ust. 1 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 773-812)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *poręcze w Internacie nie były brane pod uwagę ze względu na ich długość, która wynosi ok 2,5 m. Znaki ewakuacyjne zamieszczone w budynku szkoły i w Internacie są notorycznie zrywane przez wychowanków. Znaki są w miarę możliwości szybko uzupełniane. Apteczka w pomieszczeniu kierownika Internatu jest używana na bieżąco, jest już uzupełniona. Bariery przy ciągach komunikacyjnych będą zamontowane w trakcie remontu ogrodzenia placówki. Ze względu na brak środków finansowych remont ogrodzenia jest przełożony na rok 2017.*

(dowód: akta kontroli str. 815-819)

9. Niewykonanie w budynku Internatu generalnego remontu pryszniczycy z usunięciem defektów, o którego przeprowadzenie wnioskowano m.in. w protokole z okresowej pięcioletniej kontroli stanu technicznego przeprowadzonej 14.11.2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 761-762, 768)

Dyrektor MOW wyjaśnił: (...) *remont będzie przeprowadzony z chwilą pozyskania środków finansowych na ten cel.*

(dowód: akta kontroli str. 815, 818)

10. Niezapewnienie wychowankom intymności podczas korzystania z pryszniczycy, poprzez brak zasłon lub drzwi w poszczególnych kabinach. Stanowi to naruszenie prawa wychowanków do poszanowania i ochrony ich godności osobistej określonego w art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.⁶⁰, a także w § 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych, zgodnie z którym placówka ma obowiązek kierowania się zasadą poszanowania godności wychowanka.

(dowód: akta kontroli str. 773-775, 789-790)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *pryszniczycy w sali sportowej posiadały zasłony jednak te wraz z uchwytyami zostały zniszczone przez wychowanków.*

(dowód: akta kontroli str. 817, 819)

Uwagi dotyczące badanej działalności

1. NIK wskazuje na konieczność podjęcia przez Dyrektora MOW działań mających na celu przygotowanie w MOW (najpóźniej do 2020 r.) zarówno pokoju dla chorych, jak i miejsca umożliwiającego samodzielne przygotowywanie posiłków przez wychowanków. Obowiązek ich posiadania wynika z przepisu § 26 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych z 2015 r.

2. NIK zwraca uwagę na pilną potrzebę wykonania m.in.: wymiany ogrodzenia, zabezpieczenia szlaków komunikacyjnych przed bezpośrednim wyjściem pieszych na jezdnię, remontu pryszniczycy w budynku Internatu. Wykonanie tych prac i robót zwiększy bezpieczeństwo zarówno wychowanków, jak i pracowników MOW oraz poprawi warunki pobytu nieletnich w Ośrodku.

Ocena cząstkowa

W Statucie MOW nie ujęto części wymagań określonych w rozporządzeniu w sprawie statutów placówek publicznych z 2005 r., a w przyjętym systemie kar dopuszczano karanie w formie upomnienia lub nagany w obecności wszystkich wychowanków, co może naruszać godność wychowanka oraz jego prawo do ochrony przed poniżającym traktowaniem. W Ośrodku przekraczano dopuszczalną liczbę wychowanków w grupach, sporadycznie również dopuszczalną liczbę uczniów w oddziałach szkolnych. Negatywnie należy ocenić fakt pozostawianie wychowanków przez okres ponad 5 miesięcy bez pomocy psychologa, a także niezwiększenia od września 2016 r. tygodniowej obowiązkowej liczby godzin zajęć psychologa i pedagoga. MOW nie spełniał części wymagań w zakresie zapewnienia wychowankom bezpieczeństwa. Baza lokalowa pozwalała na zachowanie w pokojach mieszkalnych powierzchni co najmniej 3 m² na osobę, jednak w wielu aspektach wymagała poprawy, w tym remontu nieużytkowanych pryszniczycy w budynku Internatu. Kabin pryszniczycy nie zostały wyposażone w zasłony lub drzwi pozwalające na

⁶⁰ Dz.U. z Nr 78, poz. 483, ze zm.

zachowanie intymności. Dla zwiększenia bezpieczeństwa niezbędna jest wymiana ogrodzenia oraz zabezpieczenie szlaków komunikacyjnych w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wejście na jezdnię. Niezbędne jest również bieżące uzupełnianie znaków ewakuacyjnych oraz wyposażanie apteczki w pokoju kierownika Internatu.

2. Skuteczność realizacji zadań resocjalizacyjnych

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą spośród 339 nieletnich skierowanych do MOW⁶¹ - nie dotarło 126 (37,2%). Dyrektor Ośrodka nie odmówił przyjęcia żadnemu skierowanemu.

(dowód: akta kontroli str. 754-759)

Analiza akt 20 nieletnich⁶² wykazała, że do MOW: 6 zostało przyjętych z domu rodzinnego, 5 z placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz 9 w wyniku przeniesienia z innego MOW (ze względów wychowawczych). Nieletni z domów rodzinnych oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych zostali doprowadzeni do MOW w okresie od 21 do 178 dni od wydania przez sąd rodzinny postanowienia o umieszczeniu w Ośrodku.

(dowód: akta kontroli str. 233, 238, 242, 246, 250, 253, 257)

Stosownie do przepisów § 4 ust. 1-3 oraz § 3 ust 7 rozporządzenia w sprawie zasad kierowania i pobytu nieletnich w mow z 2011 r., we wszystkich objętych kontrolą przypadkach:

- nieletni zostali zapoznani z prawami, obowiązkami i zasadami pobytu w Ośrodku, czego potwierdzeniem były podpisane oświadczenia włączone do akt,
- o przyjęciu nieletnich do Ośrodka zostały powiadomione właściwe organy obowiązane do kontroli spełniania obowiązku szkolnego,
- dokumentację uzupełniano w zakresie: orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, informacji o stanie zdrowia, opinii o postawach wychowanków, opinii sporządzanych na wnioski sądów.

W dokumentacji każdego z 20 wychowanków nie było informacji o zastosowanych wobec nich efektach działań resocjalizacyjnych i zmianach zaobserwowanych w ich postawach.

(dowód: akta kontroli str. 233-259)

2.2. IPE-T zostały opracowane dla 12 wychowanków (na 20 objętych badaniami). W 4 przypadkach programy zaczęły obowiązywać przed upływem miesiąca od dnia przybycia nieletniego do MOW⁶³, 6 przypadkach programy zaczęły obowiązywać w okresie od 5 do 24 miesięcy⁶⁴ od przybycia nieletniego do MOW⁶⁵, a w 2 wskazana data obowiązywania programu była wcześniejsza od daty przybycia nieletniego do Ośrodka⁶⁶. We wszystkich 12 objętych kontrolą IPE-T opisane zostały wymagania edukacyjne i terapeutyczne. Zalecenia w IPE-T były zgodne ze wskazaniami w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Wychowankowie, dla których nie zostały opracowane IPE-T⁶⁷, w MOW przebywali od 2 do 35 miesięcy⁶⁸.

(dowód: akta kontroli str. 260-325)

Dyrektor MOW wyjaśnił: wskazanie w 2 przypadkach, że okres obowiązywania IPE-T jest wcześniejszy od daty przyjęcia wychowanka do MOW, jest to ewidentny błąd w zapisie daty.

(dowód: akta kontroli str. 400-401, 407)

Analiza zapisów w zakresie wymagań terapeutycznych wskazywanych w IPE-T wykazała, że dla 8 wychowanków (z 12) określone zostały takie same wymagania terapeutyczne. Miały one charakter ogólny i dotyczyły:

⁶¹ Przez właściwych miejscowo starostów na podstawie wskazania Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie.

⁶² Po 4 wychowanków skreślonych z ewidencji MOW w latach 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 (do 30.11.), z powodu ukończenia 18. rok życia i którzy w Ośrodku przebywali najdłużej.

⁶³ IPE-T w aktach osobowych o nr: 1699, 1752, 1690, 1776.

⁶⁴ Odpowiednio: 5 miesięcy, 6 miesięcy, 10 miesięcy, 15 miesięcy, 17 miesięcy, 24 miesiące.

⁶⁵ IPE-T w aktach osobowych o nr: 1640, 1687, 1620, 1563, 1770, 1652.

⁶⁶ IPE-T w aktach osobowych o nr: 1679, 1716.

⁶⁷ Akta osobowe o nr: 1697, 1564, 1647, 1487, 1572, 1605, 1642, 1524.

⁶⁸ Odpowiednio: 2, 6, 15, 18, 22, 31, 34 i 35.

- motywowania do systematycznej realizacji obowiązku szkolnego, ukierunkowanej na ukończenie gimnazjum,
- budowania prawidłowych relacji oraz podtrzymywania więzi pomiędzy wychowankiem, a jego rodziną,
- kształtowania więzi pomiędzy wychowankiem, a wychowawcami, cechującej się bliskością emocjonalną, zainteresowaniem oraz konsekwentnym przestrzeganiem reguł,
- kształtowania umiejętności przewidywania konsekwencji swoich czynów,
- rozwijania umiejętności panowania nad własną impulsywnością,
- wdrażania do samodyscypliny,
- systematycznego nadzoru nad realizacją obowiązku szkolnego, motywowania i pomocy w nadrobieniu zaległości szkolnych,
- inspirowania wychowanka do aktywnego uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych (kołach zainteresowań) realizowanych w Placówce,
- wizualizacji osiągnięć wychowanka osiągniętych w zajęciach pozalekcyjnych,
- inspirowania rozmów wychowawczych z wychowawcami, służących budowaniu właściwej więzi wychowawczej.

W pozostałych 4 przypadkach zakres wymagań terapeutycznych dotyczył głównie:

- zakwalifikowania ucznia na zajęcia socjoterapeutyczne celem wyposażenia go w nowe, bardziej konstruktywne sposoby funkcjonowania w społeczeństwie oraz zaznajomienia z normami funkcjonowania społecznego,
- kształtowania właściwych postaw społeczno-moralnych,
- właściwej organizacji czasu wolnego,
- rozwoju zainteresowań poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych,
- angażowania do prac grupowych i brania odpowiedzialności za wyniki własne i grupy.

(dowód: akta kontroli str. 260-325)

W objętych kontrolą IPE-T nie zostały określone: formy i okres udzielania dziecku pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane; działania wspierające rodziców dziecka oraz, w zależności od potrzeb, zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży; zajęcia resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka, a w przypadku ucznia gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej - także działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego i sposób realizacji tych działań; zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami dziecka w realizacji zadań przez ośrodek.

Ponadto w aktach objętych kontrolą brak było informacji dotyczących: informowania nieletnich przez wychowawców o przebiegu procesu resocjalizacyjnego i możliwości wpływu na jego przebieg; okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania dziecka lub ucznia uwzględniającej ocenę efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(dowód: akta kontroli str. 260-325)

2.3. W latach objętych kontrolą w ramach działań resocjalizacyjnych wychowankowie Ośrodka brali udział w:

- corocznie organizowanych przedsięwzięciach artystycznych⁶⁹: przeglądy Twórczości Młodzieży „Przetwornik”⁷⁰, projekty edukacyjno-artystyczno-charytatywne organizowane przez Rotary Club Szczecin International „Talenty Szczecina”, koncerty kolęd (Miejski Ośrodek Kultury w Policach, kościół parafialny w Trzebieży), akademie i apele m.in. z okazji: Dnia Kobiet, Dnia Edukacji Narodowej, Dnia Niepodległości, wieczornice w związku ze świętem zmarłych, imprezy w związku z przywitaniem wiosny oraz Dniem Dziecka (m.in.: gry i zabawy sportowe, topienie Marzanny), oraz cyklicznie organizowane konkursy m.in.: karaoke⁷¹, lista przebojów muzyki poważnej⁷²,

⁶⁹ Organizowanych w MOW i na zewnątrz Ośrodka.

⁷⁰ III przegląd twórczości młodzieży (2014 r.), IV przegląd twórczości młodzieży (2015 r.), V przegląd twórczości młodzieży (2016 r.).

⁷¹ Organizacja w latach 2014 i 2016.

⁷² Konkurs zorganizowany w 2016 r.

- jednorazowych projektach artystycznych: wystawa „Raj Utracony” zorganizowana we współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim – podsumowanie pracy na warsztatach fotograficznych (2014 r.), konkurs - Talenty 2014 w Miejskim Ośrodku Kultury w Policach (2014 r.), realizacji filmu „Fathero” – historia młodych ludzi, którzy w życie wchodzi z trudnym bagażem złych relacji z ojcami (premiera filmu 22.06.2015 r.), inscenizacja Męki Pańskiej w Klasztorze w Jasienicy (marzec 2016 r.), przeglądzie twórczości MOW i MOS w Kuźni Raciborskiej - "Kowadło" (28-30.05.2016 r.),
- wydarzeniach sportowych: corocznie organizowanych świątecznych turniejach o Puchar Burmistrza Nowego Warpna, cyklicznie organizowanych: zawodach pływackich⁷³, turniejach: piłki nożnej, koszykówki, tenisa stołowego⁷⁴, cyklicznie organizowanych integracyjnych zawodach wędkarskich,
- warsztatach: edukacyjnych⁷⁵, fotograficznych⁷⁶, artystycznych⁷⁷,
- wolontariacie: prace na rzecz polickiego hospicjum (organizacja zbiorów charytatywnych), coroczne sprzątanie cmentarza w Trzebieży, przygotowywanie podarunków świątecznych dla dzieci z Domu Dziecka w Tanowie, pomoc w schronisku dla zwierząt (28.09.2013 r.),
- spotkaniach pn. „Ludzie z pasją” m.in.: spotkania z: mistrzem sztuk walk wschodnich (25.11.2014 r.), siatkarkami Szkoły Mistrzostwa Sportowego Police (18.03.2014 r.), mistrzyniami Polski w siatkówce (8.05.2014 r.), żeglarzem (17.11.2016 r.),
- spotkaniach edukacyjnych z: przedstawicielami niemieckiego urzędu pracy w ramach programu „Główka Pracuje” (20.11.2014 r.), Inspektorem Państwowej Inspekcji Pracy na temat praw obowiązujących na rynku pracy (23.04.2015 r.), przedstawicielami Urzędu Pracy w Policach w ramach Tygodnia Kariery Zawodowej (2015 r.), lekarzem nt. profilaktyki antynarkotykowej (2015 r.),
- międzynarodowych projektach edukacyjnych: w ramach Programu Edukacyjnego Komisji Europejskiej „Erasmus+”, Polsko-Łotewskiej wymianie młodzieży „Culturball”, Polsko-Ukraińskiej wymianie młodzieży „Przestrzeń wolności” zakończonej nagraniem piosenki i teledysku „Nie strzelajcie”, konkursie fotograficznym organizowanym przez Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży „Budując przyszłość”.

(dowód: akta kontroli str. 363-366, 402, 408-409, 1017-1018)

Dyrektor MOW wskazał, że: *udział wychowanków w projektach miał na celu pokazać, jak można spędzać czas wolny, rozwinąć ich zainteresowania i poszerzyć horyzonty. Utwierdzić, że praca i dążenie do celu daje efekt. Szczególne znaczenie w resocjalizacji wychowanków MOW mają zajęcia związane z rozwijaniem ich indywidualnych zainteresowań i pasji. Ich efektywność uzależniona jest od splotu wielu elementów, do których należą m.in. możliwość: systematycznego udziału w danych zajęciach (ich cyklicznego charakter), prezentacji swoich osiągnięć i dokonań oraz otrzymywanie pozytywnych wzmocnień z tym związanych, współpracy z rówieśnikami spoza MOW, aktywnego uczestnictwa w danych zajęciach, a więc stosowanie przez prowadzących takich metod pracy, które umożliwiają zaangażowanie wychowanków a tym samym nabywanie praktycznych umiejętności i postaw poprzez własne doświadczenia a nie jedynie poprzez słuchanie rad i poleceń, budowania poprzez dane zajęcia relacji pomiędzy wychowankiem*

⁷³ M.in.: XXII Mistrzostwa Szkół i Ośrodków Specjalnych w pływaniu (XII.2016 r.), III mistrzostwa Polic w pływaniu (IV.2016 r.), XIII Szczeciński Mityng Pływacki (III.2016 r.), Mistrzostwa w pływaniu (Szczecin - 2015 r.).

⁷⁴ M.in.: turniej piłki nożnej o Puchar Dyrektora MOW w Trzebieży (2016 r.), III wakacyjny turniej piłki nożnej o puchar Burmistrza Nowego Warpna (2015 r.), turniej piłkarski o Puchar Starosty Polickiego (2015 r.), międzygrupowy turniej w piłkę nożną (2015 r.), XII polsko-niemiecki halowy turniej piłki nożnej (2015 r.), grupowy turniej w koszykówce (2015 r.), mistrzostwa MOW w Piłce Halowej (2015 r.), mecz towarzyski w Schronisku dla nieletnich w Szczecinie (2015 r.), turniej towarzyski w siatkówce (2015 r.), mistrzostwa Trzebieży w tenisie stołowym (2016 r.).

⁷⁵ Cykliczne jednodniowe warsztaty w Transgranicznym Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Zalesiu: astronomiczne (30.11.2013 r.), nocne obserwacje nieba (9.05.2014 r.), chemiczno- fizyczne (11.10.2014 r.), laboratoryjne z chemii (7.02.2015 r.), biologiczno-przyrodnicze (10.10.2015 r.), zajęcia: laboratoryjne z chemii, i warsztaty astronomiczne (8.01.2016 r.).

⁷⁶ Cykliczne warsztaty - nauka fotografowania (11.2013 r., 02.2015 r., 11.2016 r.), warsztaty dla młodzieży biorącej udział w konkursie fotograficznym "Profilaktyka Widziana Oczami Młodzieży" - TVP Szczecin (23.11.2015 r.), warsztaty fotograficzne na Łotwie (15-21.06.2014 r.), warsztaty fotograficzne „Twarze i Maski” w Pobierowie (7-8.06.2014 r.).

⁷⁷ Wyjazdowe warsztaty teatralne związane z przygotowaniem spektaklu "Fathero" w Szklarskiej Porębie (14-16.2014 r.), polsko-ukraińskie warsztaty artystyczne w Zakopanem (2015 r.).

i wychowawcą cechującą się wzajemnym szacunkiem, zrozumieniem i dającym wychowankowi przekonanie o pozytywnym nastawieniu wychowawców do jego osoby, prowadzenia pracy terapeutycznej – wyrażania przez wychowanków swoich trudności, lęków, potrzeb, zranień, marzeń, aspiracji itp. W tym kontekście efektywnymi zajęciami mogą być zajęcia różnorodne i to nie ich temat ma główne znaczenie dla efektywności, lecz sposób ich prowadzenia i stopień uwzględnienia powyższych aspektów. Efektywne mogą być zarówno zajęcia teatralne jak i kulinarne, jeśli uwzględniają powyżej wymienione aspekty. Efektywne może być pisanie piosenek i wspólne występy, wolontariat w hospicjum, sport itd. (...). Za mało efektywne uważam zajęcia prowadzone metodami związanymi z szeroko rozumianym systemem kar i nagród, zajęcia nieuwzględniające indywidualnych potrzeb i uzdolnień wychowanków, zajęcia realizowane pod szumnie wykorzystywanymi hasłami programowymi: profilaktyki, terapii itp., zajęcia nieuwzględniające, bądź w małym stopniu uwzględniające możliwość aktywnego uczestnictwa młodzieży, zajęcia oparte głównie na formach wykładowych i zakładających bierne słuchanie.

(dowód: akta kontroli str. 402, 409, 473-474)

2.4. W okresie objętym kontrolą na terenie MOW miały miejsce niżej wymienione zdarzenia:

- 1) pobicia i bójk – 2 zdarzenia, w tym jedno z udziałem 5 wychowanków,
- 2) samookaleczenia – 3 zdarzenia,
- 3) próby samobójcze – 1 zdarzenie,
- 4) agresywne zachowania – 3 zdarzenia,
- 5) powroty wychowanków do ośrodka pod wpływem alkoholu: 6 zdarzenia, w tym 4 z oznaczeniem zawartości poziomu alkoholu w organizmie⁷⁸ i 2 bez wskazania zawartości poziomu alkoholu,
- 6) kontakt z narkotykami/środkami odurzającymi/dopalaczami: 6 zdarzeń z wpisem o pozytywnym wyniku badania na zawartość narkotyków w organizmie, 5 zdarzeń o zażyciu przez wychowanków substancji odurzających/dopalaczy,
- 7) symptomy depresji z informacją o chęci podjęcia próby samobójczej – 1 zdarzenie.

Zdarzenia te nie dotyczyły tych samych nieletnich.

(dowód: akta kontroli str. 326-327)

Dla wskazanych powyżej zdarzeń nie były stosowane, wprowadzone zarządzeniem nr 8 Dyrektora MOW z dnia 12.12.2013 r., procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń, np. procedura postępowania w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia używania przez uczniów alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, procedura postępowania nauczyciela (innych pracowników szkoły) w przypadku stwierdzenia aktu przemocy i agresji ucznia (uczniów) wobec otoczenia.

(dowód: akta kontroli str. 326, 403, 427-439, 476, 517, 657)

W okresie od 1.01.2012 do 30.11.2016 r. w MOW odnotowano 113 ucieczek wychowanków⁷⁹. 30 ucieczek dotyczyło tych samych wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 328-331)

Badanie dokumentacji dotyczącej 25 ucieczek wykazało, że Dyrektor MOW, stosownie do zapisów w § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zasad kierowania i pobytu nieletnich w mow z 2011 r., niezwłocznie po ucieczce nieletnich z Ośrodka powiadamiał o tym: najbliższą jednostkę Policji, jednostkę Policji w miejscu zamieszkania nieletniego oraz właściwy sąd rodzinny.

(dowód: akta kontroli str. 332-333)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *głównymi prawdopodobnymi przyczynami ucieczek wychowanków objętych badaniem była tęsknota za domem rodzinnym oraz brak akceptacji przebywania w MOW. (...) W celu zapobieżenia uciezkom podjęto działania: analiza sytuacji wychowawczej w grupie i w placówce, rozmowy wychowawcze na temat przyczyn ucieczek, wzmocniony nadzór, rozmowa z opiekunem grupy, rozmowy z pedagogiem i psychologiem, mediacje pomiędzy skonfliktowanymi wychowankami, nawiązanie kontaktu z rodzicami lub z opiekunami w celu poprawy relacji rodzinnych. (...) Wychowankowie, którzy dokonali*

⁷⁸ W dokumencie zapisano, że poziom zawartości alkoholu wynosił: 0,21, 0,66 i 0,25, 1,06 promila.

⁷⁹ Odpowiednio: 21 w 2012 r., 25 w 2013 r., 20 w 2014 r., 31 w 2015 r. i 16 w 2016 r. (do 30.11).

ucieczki z MOW są odbierani z Policyjnych Izb Dziecka przez wychowawców. Do placówki dowożeni są samochodem służbowym. (...) Zdarza się, że wychowankowie dokonują ucieczki w trakcie konwoju z Policyjnych Izb Dziecka do Placówki. Nasz samochód nie jest przystosowany do konwoju nieletnich.

(dowód: akta kontroli str. 470-473, 659-660)

2.5. W aktach każdego z objętych kontrolą 20 wychowanków nie było informacji wskazujących na zastosowanie środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej⁸⁰.

(dowód: akta kontroli str. 234, 239, 243, 247, 251, 254, 258)

2.6. W okresie objętym kontrolą z ewidencji MOW skreślono 209 wychowanków, w tym:

- w 54 przypadkach (25,8%) z uwagi na długotrwałą nieobecność⁸¹ (ewidencyjna długość pobytu od dnia przyjęcia do dnia skreślenia z ewidencji MOW wyniosła od 29 do 943 dni), w tym 7 w 2012 r., 9 w 2013 r., 15 w 2014 r., 12 w 2015 r., 11 w 2016 r. (do 30.11.),
- w 37 przypadkach (17,7%) z uwagi na przeniesienie do innego MOW ze względów wychowawczych (ewidencyjna długość pobytu od dnia przyjęcia do dnia skreślenia z ewidencji MOW wyniosła od 51 do 918 dni), w tym po 6 w 2012 i 2013 r., 9 w 2014 r., po 8 w 2015 i 2016 r. (do 30.11.),
- w 74 przypadkach (35,4%) z uwagi na ukończenie 18. roku życia (ewidencyjna długość pobytu od dnia przyjęcia do dnia skreślenia z ewidencji MOW wyniosła od 24 do 1.113 dni),
- w 2 przypadkach (1%) z uwagi na zakończenie procesu resocjalizacji przed ukończeniem 18. roku życia (ewidencyjna długość pobytu od dnia przyjęcia do dnia skreślenia z ewidencji MOW wyniosła 334 i 433 dni),
- w 17 przypadkach (8,1%) z uwagi na zmianę środka wychowawczego na nadzór kuratora (ewidencyjna długość pobytu od dnia przyjęcia do dnia skreślenia z ewidencji MOW wyniosła od 119 do 1.041 dni),
- w 25 przypadkach (12%) z innych przyczyn⁸² (ewidencyjna długość pobytu od dnia przyjęcia do dnia skreślenia z ewidencji MOW wyniosła od 57 do 960 dni).

W uzasadnieniach postanowień Sądu Rejonowego, dotyczących zakończenia procesu resocjalizacji w warunkach MOW przed ukończeniem przez wychowanków 18. roku życia wskazano m.in., że:

- w trakcie pobytu w MOW wychowanek uzyskał promocje do klasy III gimnazjum, na terenie placówki funkcjonował dość dobrze, wyciszył się, starał się wyeliminować agresję i wulgaryzmy, wywiązywał się z dyżurów, polecenia wychowawców wypełniał bez zbędnej dyskusji, utrzymywał stały kontakt telefoniczny z rodziną, z przepustek wracał o czasie; w związku z wyraźną poprawą zachowania nieletniego i jego postawy wobec kolegów – dyrektor placówki po zasięgnięciu opinii zespołu wychowawczego, opinii psychologa poparł wniosek matki o uchylenie środka wychowawczego⁸³;
- nieletni bardzo szybko zaaklimatyzował się w Placówce i od początku nie sprawiał problemów wychowawczych, przestrzegał regulaminu i stosował się do norm panujących w Ośrodku, unikał sytuacji konfliktowych, aktywnie uczestniczył w życiu Ośrodka, proces resocjalizacji przebiegał poprawnie, chłopiec wyciągnął wnioski z przeszłości; w opinii skierowanej do Sądu Dyrektor MOW wskazał m.in., że zespół wychowawczy przychylił się do wniosku o warunkowe zwolnienie wychowanka z MOW i umożliwienie powrotu do życia w społeczeństwie⁸⁴.

(dowód: akta kontroli str. 680-689)

2.7. Zgodnie z przepisem § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie

⁸⁰ Dz.U. poz. 628, ze zm.; dalej: ustawa o środkach przymusu bezpośredniego.

⁸¹ W 40 przypadkach na skutek ucieczki, w 14 w wyniku braku powrotu z urlopu lub przepustki.

⁸² Przeniesienie do innego młodzieżowego ośrodka wychowawczego w celu kontynuacji nauki w szkole ponadgimnazjalnej, przeniesienie do placówki innego rodzaju (np. młodzieżowy ośrodek socjoterapii, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich), udzielenie przerwy w wykonywaniu środka wychowawczego w postaci umieszczenia w MOW.

⁸³ Postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 6.06.2013 r.

⁸⁴ Postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 26.08.2015 r.

nauki oraz zagospodarowanie⁸⁵ dla wszystkich objętych kontrolą 20 wychowanków zostały opracowane IPU. Jako opiekunów procesu usamodzielnienia wychowankowie wskazywali wychowawców grup w MOW. W IPU opisywane były działania dotyczące: procesu kształcenia i uzyskania kwalifikacji zawodowych, uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia po skończeniu nauki, poradnictwa i pracy socjalnej, pomocy pieniężnej na usamodzielnienie się, pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

(dowód: akta kontroli str. 235-259, 367-372)

Wychowawcy, wskazani jako opiekunowie usamodzielnienia objętych badaniem 20 wychowanków, po opuszczeniu przez nich MOW nie podejmowali żadnych działań przewidzianych dla opiekuna usamodzielnienia i nie posiadali wiedzy o przebiegu procesu usamodzielnienia. W podpisanych oświadczeniach wskazali, że zaznajomili się z zadaniami opiekuna osoby usamodzielnianej. W przedmiotowych oświadczeniach określono, że do zadań opiekuna usamodzielnienia należy: zaznajomienie się z dokumentacją i drogą życiową osoby usamodzielnianej, opracowanie wspólnie z osobą usamodzielnianą programu usamodzielnienia, współpraca z rodziną osoby usamodzielnianej oraz ze środowiskiem lokalnym, zwłaszcza ze szkołą oraz gminą, opiniowanie wniosku o pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, ocena realizacji programu usamodzielniania oraz jego modyfikowanie.

(dowód: akta kontroli str. 368, 373-393)

MOW nie posiadał dokumentacji dotyczącej ocen programów usamodzielniania realizowanych przez byłych wychowanków lub modyfikowania programów opracowanych w Ośrodku i przekazanych do PCPR, MOPR lub MOPS⁸⁶.

(dowód: akta kontroli str. 237, 241, 245, 249, 252, 255, 259)

Spośród 40 wychowanków⁸⁷, których dokumentacja została objęta kontrolą, według danych uzyskanych z Ministerstw: Edukacji Narodowej i Sprawiedliwości oraz z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych⁸⁸, po opuszczeniu MOW:

- naukę kontynuowało 8 wychowanków⁸⁹, w tym 2, którzy w Ośrodku byli do ukończenia 18. roku życia oraz 6 skreślonych z ewidencji MOW z powodu ucieczki,
- pracę podjęło⁹⁰ 23 wychowanków, w tym 16, którzy w Ośrodku byli do ukończenia 18. roku życia oraz 7 skreślonych z ewidencji Placówki z powodu ucieczki; według stanu na dzień 3.02.2017 r. zatrudnionych było 7 wychowanków (odpowiednio: 4 i 3),
- w konflikt z prawem weszło 21 wychowanków, w tym 9, którzy w Ośrodku byli do ukończenia 18. roku życia (4 skreślonych w 2012 r., 2 skreślonych w 2013 r., 1 skreślony w 2014 r., 2 skreślonych w 2015 r.) oraz 12 skreślonych z ewidencji z powodu ucieczki (4 skreślonych w 2012 r., 2 skreślonych w 2013 r., 4 skreślonych w 2014 r., 2 skreślonych w 2015 r.). Liczba prawomocnych orzeczeń sądu dla poszczególnych wychowanków wydanych po skreśleniu z ewidencji MOW wynosiła od 1 do 7⁹¹. W 17 przypadkach została orzeczona kara pozbawienia wolności, w 3 kara aresztu, a w 19 inne środki i kary (np. ograniczenie wolności, nieodpłatna praca na cele społeczne, dozór kuratora, nawiązki, grzywny).

Według danych uzyskanych z PCPR, MOPR, MOPS, spośród 20 wychowanków objętych kontrolą, dla których w MOW opracowane zostały IPU: 6 podjęło realizację programów usamodzielniania (w 2 przypadkach wychowankowie kontynuują naukę, w 2 realizacja programów została wstrzymana z uwagi na brak zainteresowania ze strony wychowanków, w 2 została wypłacona pomoc na zagospodarowanie i usamodzielnienie).

(dowód: akta kontroli str. 571-654, 884-996, 1012-1014)

⁸⁵ Dz.U. poz. 954.

⁸⁶ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

⁸⁷ Wychowankowie skreśleni z ewidencji MOW w Trzebieży w latach 2012-2016, w tym 20 skreślonych w związku z osiągnięciem 18. roku życia (po 4 skreślenia w każdym roku) i 20 skreślonych z powodu ucieczki (po 4 skreślenia w każdym roku).

⁸⁸ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. ustawy o NIK.

⁸⁹ Edukację kontynuowali w: Liceum Ogólnokształcącym dla dorosłych (2 osoby), Zasadniczej Szkole Zawodowej (2 osoby), gimnazjum (4 osoby, w tym: 2 w gimnazjum prowadzonym w innym MOW, 1 w gimnazjum prowadzonym w schronisku dla nieletnich, 1 w gimnazjum ogólnodostępnym).

⁹⁰ Zatrudnienie na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia.

⁹¹ W tym wobec 13 zostało wydane więcej niż 1 orzeczenie.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieopracowanie IPE-T dla 8 nieletnich⁹² (spośród 20 objętych badaniem), pomimo że ich pobyt w MOW wyniósł od 2 do 35 miesięcy⁹³. Stanowiło to naruszenie § 5 ust.1 rozporządzenia w sprawie zasad kierowania i pobytu nieletnich w mow z 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 260-325)

Zgodnie z § 5 ust.1 ww. rozporządzenia w ośrodku dla każdego nieletniego opracowuje się i realizuje indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 71b ust. 7 pkt 2 ustawy o systemie oświaty.

Dyrektor MOW wyjaśnił: *IPET-y dla wymienionych wychowanków nie zostały wykonane ze względu na błędną interpretację przepisów.*

(dowód: akta kontroli str. 398-399, 407)

2. Niewskazanie w każdym z 12 objętych badaniem IPE-T⁹⁴:

- form i okresu udzielania dziecku pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiaru godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane,
- działań wspierających rodziców dziecka oraz, w zależności od potrzeb, zakresu współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży,
- zajęć resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych oraz innych zajęć, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka, a w przypadku ucznia gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej - także działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego i sposobu realizacji tych działań,
- zakresu współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami dziecka w realizacji zadań przez Ośrodek.

(dowód: akta kontroli str. 260-325)

Obowiązek określenia powyższych zagadnień wynikał z przepisów § 5 ust. 2, obowiązującego do 31.08.2015 r., rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2010 r. i następnie z § 6 ust. 1, obowiązującego od 1.09.2015 r., rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2015 r.

Dyrektor MOW wyjaśnił: *w IPE-T są opisane wyłącznie wymagania edukacyjno-terapeutyczne, jednak również pozostałe nieopisane działania są wykonywane w pracy wychowawczej w Internacie. Jest to niedopatrzenie z naszej strony, obecnie IPET-y będą zawierały wszystkie wymagania zawarte w przepisach.*

(dowód: akta kontroli str. 399-400, 407)

Ponadto w 6 przypadkach⁹⁵ (z 12) IPE-T zostały opracowane dopiero po wydaniu orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, pomimo że wychowankowie zostali przyjęci do MOW od 6 do 24 miesięcy przed ich wydaniem.

(dowód: akta kontroli str. 260, 265, 269, 273, 275)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *sądziliśmy, że IPET-y należy opracować po otrzymaniu orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego – błędnie interpretowaliśmy przepisy.*

(dowód: akta kontroli str. 399, 407)

3. Niesporządzenie dokumentacji zawierającej informacje o efektach działań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych zastosowanych wobec nieletniego oraz zaobserwowanych zmianach postawy nieletniego. W aktach każdego z 20 objętych kontrolą wychowanków nie było takiej dokumentacji, co stanowiło naruszenie zapisów w § 3 ust. 7 rozporządzenia w sprawie zasad kierowania i pobytu nieletnich w mow z 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 260-276)

⁹² Akta osobowe o nr: 1697, 1564, 1647, 1487, 1572, 1605, 1642, 1524.

⁹³ 2, 6, 15, 18, 22, 31, 34 i 35.

⁹⁴ Akta osobowe o nr: 1699, 1640, 1679, 1687, 1620, 1563, 1752, 1690, 1770, 1652, 1776, 1716.

⁹⁵ Akta osobowe o nr: 1640, 1687, 1620, 1563, 1770, 1652.

Zgodnie z § 3 ust. 7 ww. rozporządzenia w okresie pobytu nieletniego w ośrodku dyrektor ośrodka jest obowiązany do uzupełniania dokumentacji nieletniego o dokumenty w zakresie określonym w ust. 6 pkt 5 i 6, a ponadto o dokumenty zawierające informacje o efektach działań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych zastosowanych wobec nieletniego oraz zaobserwowanych zmianach postawy nieletniego.

Dyrektor MOW wyjaśnił: *wychowankowie na bieżąco są informowani o przebiegu procesu ich resocjalizacji. Odbywa się to na cotygodniowych spotkaniach grupowych, do tego celu służy również System Oceny Postaw i Zachowań. Pod koniec każdego miesiąca wychowanek jest oceniany przez pracujących z nim wychowawców i nauczycieli oraz dokonuje samooceny w sferach: przestrzeganie regulaminu Ośrodka, przyswojenie i przestrzeganie norm społecznych, współżycie w zespole, dbałość o higienę i estetykę, aktywność w działaniu, stosunek do nauki. Wyniki tej oceny przedstawiane są na zebraniach społeczności placówki, a następnie psycholog lub wychowawca prowadzący omawia je wraz z wychowankiem, analizując postęp procesu resocjalizacji. Ponadto wychowankowie są zapoznawani z opinią, jaką okresowo (co najmniej dwa razy w roku) Ośrodek przekazuje do Sądu dla Nieletnich. Zebrania grupowe oraz zebrania społecznościowe Ośrodka nie są protokołowane. Dostępna jest jedynie dokumentacja dotycząca samej oceny (karty ocen, ilość zdobytych punktów) oraz opinie dotyczące wychowanków kierowane do sądu.*

(dowód: akta kontroli str. 401, 407)

Dokumentacja sporządzana w ramach Systemu oceny postaw i zachowań obejmowała liczbę przyznanych wychowankowi punktów w każdym z ocenianych aspektów funkcjonowania wychowanka i sporządzana była na jednej karcie dla całej grupy. Oceny te omawiane były z wychowankami najpierw na forum grupy wychowawczej (przedstawiał wychowawca grupy) a następnie na forum całej społeczności Ośrodka (przedstawiał pedagog). Natomiast opinie kierowane do sądu (najczęściej raz w roku) obejmowały informację nt. aktualnej postawy nieletniego, nie zawierały natomiast informacji o efektach działań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych zastosowanych wobec nieletniego oraz zaobserwowanych zmianach postawy nieletniego.

(dowód: akta kontroli str. 233-259, 510-515, 1024-1051)

W ocenie NIK dokumentacja sporządzana w ramach Systemu oceny postaw i zachowań nie stanowiła informacji o efektach działań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych zastosowanych wobec nieletniego a także o zaobserwowanych zmianach postawy nieletniego.

4. Niepodejmowanie żadnych działań przewidzianych dla opiekuna usamodzielnienia przez wychowawców będących opiekunami usamodzielnienia, wobec wychowanków, którzy opuścili Ośrodek w związku z ukończeniem 18. roku życia.

(dowód: akta kontroli str. 235-259, 367-393)

Wychowawcy, będący opiekunami usamodzielnienia, pytani o przebieg procesu usamodzielnienia wychowanków, dokonywane modyfikacje IPU oraz ocenę realizacji IPU, wyjaśniali, że ze względu na odległość (miejsce zamieszkania wychowanka) nie mieli możliwości kontrolowania tego, jak przebiega proces usamodzielnienia wychowanków, a PCPR⁹⁶ nie informowały ich o przebiegu procesu usamodzielnienia i potrzebie modyfikacji indywidualnych planów usamodzielniania.

(dowód: akta kontroli str. 373-393)

NIK nie podziela powyższych wyjaśnień, ponieważ z oświadczeń podpisywanych przez wychowawców podejmujących się zadania opiekuna usamodzielnienia wynikało, że zaznajomili się z wymaganiami i obowiązkami ciążącymi na nich. Wychowawcy posiadali także wiedzę o miejscu zamieszkania poszczególnych wychowanków. W przedmiotowych oświadczeniach wskazane zostało, że do zadań opiekuna usamodzielnienia należy: zaznajomienie się z dokumentacją i drogą życiową osoby usamodzielnianej, opracowanie wspólnie z osobą usamodzielnianą programu usamodzielnienia, współpraca z rodziną osoby usamodzielnianej oraz ze środowiskiem lokalnym, zwłaszcza ze szkołą oraz gminą,

⁹⁶ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie lub Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR) lub Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS).

opiniowanie wniosku o pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, ocena realizacji programu usamodzielniania oraz jego modyfikowanie.

(dowód: akta kontroli str. 368, 373-393)

5. Przeprowadzanie przez pracowników MOW badań na obecność alkoholu oraz narkotyków w organizmie nieletnich wychowanków Ośrodka.

W latach 2012-2016 w dokumentacji Ośrodka odnotowano:

- 6 powrotów wychowanków do Ośrodka pod wpływem alkoholu w tym: 4 zdarzenia, z wpisem w zeszycie dyżurów nocnych, o zawartości poziomu alkoholu w organizmie (odpowiednio: 0,21, 0,66 i 0,25, 1,06 promila), 2 zdarzenia bez wskazania zawartości poziomu alkoholu w organizmie,
- 6 zdarzeń, z wpisem w zeszycie dyżurów nocnych, o pozytywnym wyniku badania na obecność narkotyków w organizmie.

(dowód: akta kontroli str. 326, 397, 404)

Według wyjaśnień Dyrektora MOW badania zostały przeprowadzone przez wychowawców pełniących dyżur w Ośrodku w dniach zdarzeń.

(dowód: akta kontroli str. 397, 404, 518, 657).

Przeprowadzenie powyższych badań przez pracowników MOW stanowiło naruszenie art. 70 b § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich⁹⁷, zgodnie z którym jeżeli zachowanie nieletniego wskazuje, że jest on w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, kurator sądowy może zobowiązać nieletniego do poddania się badaniu w celu ustalenia w organizmie nieletniego obecności alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego. Sposób przeprowadzenia badania został uregulowany w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 2012 r. w sprawie warunków i sposobu przeprowadzania badań na obecność alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia w organizmie nieletniego⁹⁸.

W sprawie przeprowadzania badań na obecność alkoholu oraz narkotyków w organizmie nieletnich wychowanków Ośrodka Dyrektor MOW wyjaśnił: (...) *wychowankowie sami poddali się badaniom na obecność alkoholu i narkotyków w organizmie, które to badania przeprowadzili wychowawcy pełniący dyżur wraz z ratownikiem medycznym (pełnoetatowy pracownik pedagogiczny MOW posiadający uprawnienia ratownika medycznego). Zastosowanie się do przepisów spowodowałoby odwleczenie w czasie przeprowadzenia badań, a tym samym nie miałyby sensu.*

(dowód: akta kontroli str. 397, 404, 518, 657, 1021-1023)

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela stanowiska Dyrektora, gdyż w świetle obowiązujących przepisów, kadra Ośrodka nie posiada uprawnień do przeprowadzania u wychowanków badań na obecność alkoholu lub narkotyków w organizmie. Przepisy ww. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich nie dają możliwości innej osobie niż kurator sądowy sprawujący nadzór nad nieletnim, zobowiązania nieletniego do poddania się badaniu w celu ustalenia w jego organizmie obecności alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia (art. 70b). Należy więc uznać, że personel placówki nie ma prawa zobowiązania podopiecznych do poddania się takim badaniom. Wskazane przepisy ww. ustawy nie wprowadzają również zastrzeżenia, że krąg podmiotów uprawnionych do przeprowadzania testów na obecność substancji odurzających mógłby ulec rozszerzeniu na podstawie zgody rodziców/opiekunów prawnych czy też samego wychowanka.

6. Niestosowanie, wprowadzonych zarządzeniem Dyrektora MOW z dnia 12.12.2013 r., *Procedur postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń*. W odniesieniu do:

- zdarzeń dotyczących powrotów nieletnich do Ośrodka pod wpływem alkoholu lub narkotyków nie była stosowana procedura postępowania w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia używania przez uczniów alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, zgodnie z którą należało m.in: wezwać rodziców/opiekunów prawnych nieletniego

⁹⁷ Dz.U. z 2016 r., poz.1654.

⁹⁸ Dz.U. poz. 468.

i przeprowadzić z nimi w jego obecności rozmowę, a ze spotkania sporządzić notatkę, w której zamieszczone powinno być zobowiązanie do pracy z dzieckiem podpisane przez wszystkie strony uczestniczące w spotkaniu,

- pobić i bójek, agresywnych zachowań nie była stosowana procedura postępowania nauczyciela (innych pracowników szkoły) w przypadku stwierdzenia aktu przemocy i agresji ucznia (uczniów) wobec otoczenia, zgodnie z którą należało m.in: sporządzić notatkę z okoliczności zdarzenia.

(dowód: akta kontroli str. 326, 431, 439, 516-517)

Dyrektor wyjaśnił: *nie zostało udokumentowane zastosowanie procedur w formie pisemnej. Wychowawcy i nauczyciele zostali zdyscyplinowani do tych obowiązków.*

(dowód: akta kontroli str. 516-517, 657)

Ocena cząstkowa

W okresie objętym kontrolą dla części wychowanków nie zostały opracowane IPE-T, a w opracowanych brak było niektórych danych wynikających z rozporządzeń w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2010 i 2015 r. W MOW poza działalnością edukacyjną i wychowawczą realizowano wiele projektów mających pozytywnie wpływać na prowadzony proces resocjalizacji. Odnotowywane liczne ucieczki, a także skala skreśleń wychowanków z ewidencji z powodu długotrwałej nieobecności wychowanka bądź z przeniesienia do innego ośrodka ze względów wychowawczych, świadczą o tym, że proces resocjalizacji nie był do końca skuteczny. W dokumentacji byłych wychowanków nie było informacji o efektach zastosowanych wobec nich działań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych oraz wynikach zaobserwowanych zmian w ich postawach. Ich brak nie pozwala na ocenę skuteczności zastosowanych działań. Wychowawcy, którzy podjęli się zadania opiekuna usamodzielnienia, po opuszczeniu przez wychowanka Ośrodka, nie realizowali przypisanych im zadań.

3. Działania nadzorcze wspomagające skuteczność resocjalizacji

Opis stanu faktycznego

3.1. W latach 2012-2016 w MOW w zakresie działalności dydaktycznej i wychowawczej zostały przeprowadzone 2 kontrole⁹⁹. Kontrolującymi jednostkę byli sędziowie z Sądu Rejonowego w Szczecinie. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie zostały stwierdzone nieprawidłowości. W ocenie wizytujących warunki socjalno-bytowe oraz zajęcia edukacyjno-wychowawcze, jakie Ośrodek oferował wychowankom, dawały szansę na nauczenie chłopców przestrzegania porządku prawnego, zdobycie wykształcenia i rozwijanie zainteresowań oraz wdrożenie ich do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

(dowód: akta kontroli str. 344-366)

3.2. Kurator Oświaty, w wyniku kontroli doraźnej przeprowadzonej w Ośrodku w dniu 21.11.2016 r. na zlecenie NIK¹⁰⁰, ustalił, że w roku szkolnym 2016/2017:

- wszyscy nauczyciele (z wyjątkiem jednego) zatrudnieni w gimnazjum posiadali kwalifikacje do pracy w takiej placówce i stosowne do rodzaju prowadzonych zajęć; jeden z nauczycieli nie posiadał kwalifikacji do przedmiotów, którymi uzupełniał pensum, tj. plastyki (1/18), muzyki (1/18) oraz zajęć artystycznych (2/18);
- dopuszczone do użytku w szkole programy nauczania stanowiły zestaw programów nauczania. Nauczyciele gimnazjum nie przedstawili Dyrektorowi szkoły programów nauczania do danych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego na dany etap edukacyjny. W szkole nie było również przyjętej formy dopuszczenia do użytku programów nauczania;
- w 3-letnim okresie nauczania minimalny wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z dwóch języków obcych oraz matematyki był niższy niż określono w załączniku nr 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych¹⁰¹;
- dla nieletnich, którzy nie posiadali orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego nie opracowano indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych;

⁹⁹ Kontrole przeprowadzone w dniach: 13.06.2012 r. i 14.11.2013 r.

¹⁰⁰ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

¹⁰¹ Dz.U. z 2012 r., poz. 204, ze zm.

- IPE-T uczniów nie określały: form i okresu udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiaru godzin, w których poszczególne formy pomocy powinny być realizowane; działań wspierających rodziców uczniów; zakresu współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami ucznia w realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz zapewnienia uczniowi warunków do nauki, sprzętu specjalistycznego, środków dydaktycznych; osoby koordynującej pracę zespołu;
- dyrektor nie okazał dokumentów, z których wynikałoby, że zespół, co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonywał okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, a w miarę potrzeb modyfikacji programu;
- dyrektor nie zawiadamiał rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia o terminie każdego spotkania zespołu i możliwości uczestniczenia w nim.

(dowód: akta kontroli str. 477-504)

3.3. W okresie objętym kontrolą do Dyrektora Ośrodka nie wpływały skargi dotyczące kształcenia i resocjalizacji wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 402, 409)

3.4. W latach 2012-2016 współdziałanie Ośrodka ze środowiskiem lokalnym polegało m.in. na współpracy z:

- Zespołem Szkół w Trzebieży, Przedszkolem Publicznym w Trzebieży, MOK w Policach, Ośrodkiem dla dzieci niepełnosprawnych w Policach, polickimi szkołami i przedszkolami przy realizacji wydarzeń artystycznych dla społeczności lokalnej (także z obszaru powiatu) takich jak: koncerty, spektakle teatralne, prezentacje filmowe¹⁰²,
- MOPS w Policach w organizacji imprez charytatywnych,
- Hospicjum w Policach – wolontariat,
- sołectwem w Trzebieży – pomoc w pracach porządkowych oraz organizacji imprez i wydarzeń,
- parafią w Trzebieży – pomoc w pracach przykościelnych,
- Nadleśnictwem w Trzebieży – pomoc w pracach związanych z zalesianiem.

(dowód: akta kontroli str. 363-366, 402, 409-410, 465-468)

W sprawie współpracy Ośrodka z instytucjami i opiekunami prawnymi Dyrektor MOW wyjaśnił: z Sądem Rodzinnym placówka współpracuje od momentu przybycia wychowanka do końca jego pobytu. Współpraca dotyczy wnioskowania o zgodę na urlopowanie wychowanka, podjęcia szczególnych oddziaływań przez Sąd, zmiany środka wychowawczego. Ponadto Ośrodek sporządza okresowe opinie o przebiegu procesu resocjalizacji i skuteczności podejmowanych działań. Problemem w kontaktach z Sądami jest częste podejmowanie decyzji bez konsultacji z Placówką lub niebranie pod uwagę naszego zdania. Ponadto dużym utrudnieniem jest nieterminowe udzielanie przez Sąd odpowiedzi na wnioski lub postulaty Placówki. Współpraca z opiekunami prawnymi (rodzicami lub rodzicami zastępczymi) odbywa się na bieżąco, razem z nimi ustalana jest strategia postępowania z wychowankiem, konsultowane są metody pracy, sprawdzana jest skuteczność działań (np. informacja o funkcjonowaniu w okresie przepustki). Rodzice zaspakajają materialne potrzeby wychowanków, odwiedzają ich w Ośrodku, są w stałym kontakcie z wychowawcą prowadzącym. Powyższe dotyczy większości rodzin, jednak jest pewien margines, gdzie brak jest jakichkolwiek kontaktów. Problemem we współpracy z rodzicami jest z jednej strony nadopiekuńczość rodziców oraz niskie umiejętności wychowawcze i wynikające z tego łamanie ustaleń dotyczących wspólnej pracy z dzieckiem bądź skrajne odrzucenie dziecka i kompletny brak zainteresowania. Placówki, z których trafiają do Ośrodka wychowankowie, mają obowiązek sprawdzania, jak funkcjonuje w MOW ich podopieczny i w większości przypadków kilka razy w roku zwracają się z prośbą

¹⁰² M.in.: udział wychowanków w koncertach charytatywnych w Policach, okolicznych festynach, występy zespołu muzycznego wychowanków i grupy artystycznej, m.in. podczas Festynu Parafialnego w Policach, Festynu na rzecz budowy Hospicjum w Policach, Międzynarodowych Dniach Polic, organizacja corocznych koncertów pn. „Wspólne kolędowanie” w kościele w Trzebieży i Policach z udziałem wychowanków MOW oraz Chóru ZS w Trzebieży i zaproszonych zespołów, współorganizacja akcji „Narodowe czytanie” we współpracy z Wydziałem Promocji Powiatu Polickiego, organizacja koncertu okolicznościowego z okazji Dnia Kobiet dla mieszkańców Trzebieży, organizacja pokazowych zajęć dla przedszkolaków pn. „Poznajemy instrumenty”, udział wychowanków w przygotowaniu i prezentacji Misterium Męki Pańskiej w Jasienicy.

o informacje na ten temat. Niektóre placówki wyrażają zgodę na przyjazd wychowanka w okresie wakacji, świąt lub ferii. (...).

(dowód: akta kontroli str. 402, 409-410)

3.5. Planowane kwoty wydatków MOW po zmianach wyniosły od 2.961,1 tys. zł w 2012 r. do 3.255,6 tys. zł w 2014 r. i stanowiły od 85% w 2012 r.¹⁰³ do 100,7% w 2015 r.¹⁰⁴ kwot wydatków skalkulowanych przez MOW i zgłoszonych do budżetu powiatu na dany rok.

Wydatki wykonane wyniosły: 2.937 tys. zł w 2012 r., 3.059,4 tys. zł w 2013 r., 3.254,3 tys. zł w 2014 r., 3.131,1 tys. zł w 2015 r., 2.767,9 tys. zł w 2016 r. (do 30.11.).

Główne kwoty poniesionych wydatków zrealizowano na wydatki bieżące, w tym: 2.809,8 tys. zł w 2012 r. (95,7% ogółu wydatków), 2.941,7 tys. zł w 2013 r. (96,2% ogółu wydatków), 2.991 tys. zł w 2014 r. (91,9% ogółu wydatków), 3.042,5 tys. zł w 2015 r. (97,2% ogółu wydatków), 2.700,5 tys. zł do 30.11.2016 r. (97,6% ogółu wydatków). Największy udział w wydatkach bieżących miały wydatki na wynagrodzenia z pochodnymi.

Na wydatki majątkowe w poszczególnych latach wydatkowano: 44,1 tys. zł w 2012 r., 34,8 tys. zł w 2013 r., 179,5 tys. zł w 2014 r., 4,3 tys. zł w 2015 r., 20,3 tys. zł w 2016 r. (do 30.11.).

(dowód: akta kontroli str. 874-879)

Średni miesięczny koszt funkcjonowania MOW w przeliczeniu na 1 wychowanka, obliczony jako roczna kwota wydatków dzielona przez średnią liczbę wychowanków w roku (suma wychowanków objętych ewidencją na koniec każdego z kwartałów dzielona na 4) i dzielona przez 12 miesięcy wyniósł od 5,1 tys. zł w 2012 r. do 5,9 tys. zł w 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 880)

W okresie objętym kontrolą m.in. na:

- wyjazdy na obóz narciarski wydatkowano 8,5 tys. zł (w 2013 r. wyjazd 10 osób – 0,9 tys. zł, w 2014 r. wyjazd 8 osób – 2,4 tys. zł, w 2015 r. wyjazd 7 osób – 2,6 tys. zł, w 2016 r. wyjazd 9 osób – 2,6 tys. zł);
- wyjazd na obóz letni wydatkowano 1,7 tys. zł (w 2012 r., w tym 8 wychowanków);
- bilety wstępu do aquaparku w Gryfinie wydatkowano 0,6 tys. zł (1 wyjazd w 2012 r., 3 wyjazdy w 2015 r., 1 wyjazd w 2016 r.);
- bilety wstępu do kina w Szczecinie wydatkowano 0,7 tys. zł (po 1 wyjeździe w 2013 i 2014 r., po 2 wyjazdy w 2015 i 2016 r.).

Powyższe wydatki zostały w całości sfinansowane ze środków budżetowych.

(dowód: akta kontroli str. 881-883)

Starosta Policki w złożonej informacji¹⁰⁵ wskazał, że: z tytułu prowadzenia MOW część oświatowa subwencji ogólnej wyniosła w 2012 r. – 3.381,1 tys. zł, w 2013 r. – 3.356,2 tys. zł, w 2014 r. 3.606,6 tys. zł, w 2015 r. – 2.794,6 tys. zł, w 2016 r. (wg stanu na 31.10.2016 r.) – 3.171,8 tys. zł. Natomiast na wydatki MOW przeznaczono: w 2012 r. – 2.937 tys. zł (87,6% otrzymanej subwencji), w 2013 r. – 3.059,4 tys. zł (91,2% otrzymanej subwencji), w 2014 r. 3.254,3 tys. zł (90,2% otrzymanej subwencji), w 2015 r. – 3.131,1 tys. zł (112% otrzymanej subwencji), w 2016 r. (do 31.10.) – 3.102,3 tys. zł (97,8% otrzymanej subwencji). W 2015 r. subwencja wyliczona na działalność MOW była niewystarczająca i w związku z powyższym Powiat Policki dofinansował działalność placówki w kwocie brakującej. W pozostałych latach subwencja wyliczona na działalność MOW nie była przekazana w całości do MOW, gdyż wydatki poniesione przez placówkę były niższe. Nadwyżkę przeznaczono na inne cele edukacyjne.

(dowód: akta kontroli str. 855-873)

W okresie objętym kontrolą poza środkami budżetowymi otrzymanymi z powiatu polickiego, MOW pozyskał i wydatkował kwotę 40 tys. zł z budżetu samorządu województwa. Kwota ta stanowiła dofinansowanie na wykonanie termomodernizacji budynku sali sportowej (całkowity koszt zadania wyniósł 98,8 tys. zł).

(dowód: 402, 410, 997-1010)

¹⁰³ Tj. z kwoty 3.485,8 tys. zł.

¹⁰⁴ Tj. z kwoty 3.111,9 tys. zł.

¹⁰⁵ Udzielonej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Kontrola przeprowadzona na zlecenie NIK przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty w Szczecinie wykazała nieprawidłowości zarówno w działalności edukacyjnej, jak i w działalności wychowawczej MOW. Współpraca podejmowana ze środowiskiem lokalnym oraz instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży pozwalała na realizację wielu różnorodnych działań.

Opis stanu
faktycznego

4. Monitoring procesu resocjalizacji wychowanków MOW

4.1. W latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 dzienniki zajęć wychowawczych prowadzone były dla wszystkich grup wychowawczych. W dziennikach zamieszczone zostały informacje, o których mowa w § 12 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji¹⁰⁶.

(dowód: akta kontroli str. 334-340)

Założenia wychowawcze przyjęte w dziennikach na poszczególne tygodnie lat szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 (do 30.11.2016 r.) dotyczyły głównie: integracji grupy poprzez wspólne uczestnictwo w różnorodnych zajęciach pozalekcyjnych; wyrabiania nawyków systematycznej pracy umysłowej; współpracy z rodziną; zajęć sportowych, jako formy rozładowywania napięć emocjonalnych; zebrań grupowych, jako formy omówienia i rozwiązywania problemów poprzez rozmowy, mediacje; rozwijania indywidualnych zainteresowań wychowanków; kształtowania postaw patriotycznych i koleżeńskich; rozwijania uczestnictwa w życiu kulturalnym; aktywnego spędzania czasu wolnego; eliminowania zachowań agresywnych i wulgaryzmów; wyrabiania nawyków systematycznej pracy; kształtowania nawyków higienicznych i porządkowych; rozwijania zdolności plastycznych; rozwijania motywacji do systematycznej nauki własnej.

Według zapisów w dziennikach, założenia wychowawcze zostały zrealizowane, m.in. poprzez: pomoc w odrabianiu lekcji; zebrania grupowe (pogadanki na temat dopalaczy, narkotyków, omawianie spraw związanych z grupą); prace gospodarczo-porządkowe na terenie Ośrodka; zajęcia sportowe (koszykówka, siatkówka, piłka nożna, tenis stołowy, siłownia); wyjazdy: na basen, do kina, na mecze siatkówki; wycieczki piesze; zajęcia świetlicowe: plastyczne, fotograficzne, gry (szachy, warcaby); zajęcia w pracowni komputerowej; przygotowywanie apeli w związku z uroczystościami szkolnymi; zajęcia kulinarne.

(dowód: akta kontroli str. 334-340)

4.2. Dzienniki zajęć prowadzone przez pedagoga od dnia 4.01.2016 r. do dnia 30.11.2016 r. zawierały informacje, o których mowa w § 19 rozporządzenia w sprawie prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania z 2014 r., tj.: tygodniowy plan stałych zajęć oraz codziennie wykonywane czynności. Dotyczyły one głównie: rozmów indywidualnych, w tym dyscyplinujących z wychowankami, weryfikacji dokumentacji dotyczącej wychowanków, wizyt wychowanka u lekarzy (m.in.: pierwszego kontaktu, dermatologa, stomatologa), organizowania pogadarek, konkursów w zakresie profilaktyki zdrowia oraz substancji szkodliwych (dopalacze, narkotyki), prowadzenia bieżącej korespondencji (sądy, policja), rozmów dotyczących funkcjonowania Ośrodka w odniesieniu do nowych wychowanków, wypisywania wniosków o wydanie orzeczeń specjalnych.

W Ośrodku brak było dziennika zajęć prowadzonych przez pedagoga w okresie od 01.09.2015 do 31.12.2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 341-343)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *dziennik pedagoga nie był prowadzony w okresie od dnia 1.09.2015 r. do dnia 31.12.2015 r. ponieważ, pani pedagog zachorowała i od dnia 6.11.2015 r. przeszła na zwolnienie lekarskie. Sądziłem, że zwolnienie to nie będzie długoterminowe i że po powrocie pani pedagog uzupełni braki w dzienniku zajęć. Niestety,*

¹⁰⁶ Dz.U. poz.1170, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania z 2014 r.

tak się nie stało w związku z tym od dnia 4.01.2016 r. zatrudniłszy na czas choroby pani pedagog nowego pracownika, który rzetelnie wywiązuje się ze swoich obowiązków (...)

(dowód: akta kontroli str. 516, 657)

Analiza zapisów w dzienniku zajęć prowadzonym w MOW przez psychologa w roku szkolnym 2015/2016 wykazała, że w dzienniku nie były wpisywane informacje w zakresie: tygodniowego planu zajęć; kontaktów z osobami i instytucjami, z którymi współdziałał psycholog przy wykonywaniu swoich zadań; danych wychowanków, którzy zostali objęci różnymi formami pomocy. Dokonane zapisy obejmowały jedynie czynności podejmowane w kolejnych dniach. Wpisy w dzienniku zostały zakończone na dniu 25.02.2016 r. (ostatnia strona dziennika). W dokumentacji placówki brak było dziennika prowadzonego w okresie od 26.02.2016 r. do 28.08.2016 r., tj. dnia poprzedzającego przejście psychologa na zaopatrzenie emerytalne. Zapisy w dzienniku były weryfikowane przez dyrektora MOW w dniach: 4.09.2015 r., 1.10.2015 r., 2.11.2015 r., 30.11.2015 r., 15.02.2016 r., 25.02.2016 r. - sprawdzający nie wnosił uwag.

(dowód: akta kontroli str. 341-342)

4.3. W objętej kontrolą dokumentacji 20 wychowanków¹⁰⁷ brak było informacji w zakresie przeprowadzenia okresowych wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania wychowanków oraz modyfikacji IPE-T.

(dowód: akta kontroli str. 233-259)

4.4. W Ośrodku brak było dokumentów, z których wynikałoby, że dokonywano analizy o oceny efektów podejmowanych działań.

(dowód: akta kontroli str. 402)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *analiza podejmowanych działań przeprowadzana jest systematycznie w trakcie comiesięcznych roboczych zebrań rady pedagogicznej. Zebrania te odbywają się przed każdym zebraniem społeczności placówki. W ich trakcie dokonywana jest analiza sytuacji wychowawczej w poszczególnych grupach, podejmowane są ustalenia do dalszej pracy oraz określone sposoby oddziaływań wychowawczych w stosunku do wychowanków sprawiających szczególne problemy wychowawcze. Zebrania te nie są protokołowane. Analiza pracy dydaktycznej dokonywana jest dwa razy w roku poprzez analizę i przedstawienie radzie pedagogicznej wyników egzaminu gimnazjalnego i próbnego egzaminu gimnazjalnego. Ponadto oceny takiej dokonuje się na klasyfikacyjnych posiedzeniach rady pedagogicznej, po zakończeniu każdego semestru. Poziom bezpieczeństwa wychowanków, oprócz bieżącego monitorowania sytuacji przez pedagoga, psychologa i wszystkich pracowników placówki, badany jest rokrocznie w formie ankiety „Moja ocena pobytu w Ośrodku”, przeprowadzanej przez psychologa wśród wychowanków. Wyniki tej ankiety i wnioski z niej płynące przedstawiane są na radzie pedagogicznej.*

(dowód: akta kontroli str. 402, 411)

Według ankiet „Moja ocena pobytu w Ośrodku” w latach szkolnych 2012/2013 i 2015/2016, ocena w zakresie występowania w Ośrodku¹⁰⁸ zastraszonych, dokuczania nowym wychowankom i pobicie nie uległa poprawie – średnia ocena występowania zastraszonych wzrosła z 1,5 pkt do 1,64 pkt, dokuczania nowym wychowankom wzrosła z 1,38 pkt do 2,18 pkt, pobicie wzrosło z 1,06 pkt do 1,43 pkt. Nieznaczna poprawa dotyczyła oceny występowania kradzieży i wymuszeń – średnia ocena występowania kradzieży spadła z 1,3 pkt do 1,22 pkt, wymuszeń spadła z 1,42 pkt do 1,31 pkt.

Natomiast z oceny tego co się w Ośrodku podoba lub nie – wynika, że:

- większość ocenianych aspektów pracy Ośrodka za rok szkolny 2015/2016 uzyskała mniejszą ilość punktów niż za rok szkolny 2012/2013, w tym: szkolny system oceniania (spadek z 4,5 pkt do 4,44 pkt), system ocen postaw i zachowań (spadek z 4,51 pkt do 4,14 pkt), zajęcia w Internacie (spadek z 4,82 pkt do 4,52 pkt), prowadzenie lekcji (spadek z 4,5 pkt do 4,05 pkt), Twoja grupa (spadek z 5,11 pkt do 4,85 pkt), Twoja klasa (spadek z 4,93 pkt do 4,74 pkt), praca nauczycieli (spadek z 4,63 pkt do 4,23 pkt), praca wychowawców (spadek z 5,10 pkt do 4,5 pkt), praca psychologa (spadek z 5,36 pkt do

¹⁰⁷ IPE-T i teczki osobowe o nr: 1699, 1640, 1679, 1687, 1620, 1563, 1752, 1690, 1770, 1652, 1776, 1716, 1697, 1564, 1647, 1487, 1572, 1605, 1642, 1524.

¹⁰⁸ Gdzie 0 pkt oznacza, że nie występuje, a 6 pkt oznacza, że występuje bardzo często.

5,02 pkt), praca pedagoga (spadek z 4,16 pkt do 3,7 pkt), atmosfera w Ośrodku (spadek z 4,41 pkt do 4,37 pkt), zaopatrzenie w środki czystości (spadek z 4,69 pkt do 4,59 pkt), wyżywienie (spadek z 4,03 pkt do 3,88 pkt);

- więcej punktów uzyskało tylko zaopatrzenie w odzież (wzrost z 3,64 do 4,48).

(dowód: akta kontroli str. 417-418, 1052-1069)

4.5. W MOW, poza zestawieniami o sytuacji absolwentów gimnazjum w okresie 2 miesięcy od opuszczenia Ośrodka, brak było dokumentacji świadczącej o prowadzeniu monitorowania losów byłych wychowanków w perspektywie czasu dłuższej niż 2 miesiące.

(dowód: akta kontroli str. 402, 1024-1028)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *ocena skuteczności działań placówki dokonywana jest m.in. poprzez badanie losów wychowanków, opuszczających placówkę po zakończeniu nauki w gimnazjum. Dotyczy to absolwentów danego rocznika, i informacje takie wychowawcy prowadzący przekazują do pedagoga, który zbiorcze zestawienie przedstawia radzie pedagogicznej. Są to informacje dotyczące tego, co dzieje się z wychowankiem bezpośrednio po opuszczeniu placówki. Dalsze losy wychowanków nie są monitorowane metodycznie, wrywkowe informacje na ten temat mamy z różnych źródeł (wizyty wychowanków w placówce, kontakty telefoniczne, media społecznościowe, informacje ze szkół średnich, informacje z Zakładów Karnych lub osób trzecich). Przyczynami niemonitorowania są: duża odległość między placówką, a miejscem zamieszkania wychowanków, częste zmiany miejsca zamieszkania wychowanków, wyjazdy za granicę, niechęć wychowanków do podtrzymywania kontaktu.*

(dowód: akta kontroli str. 402, 411)

W zestawieniach o sytuacji absolwentów danego rocznika wskazywano czy były wychowanek (absolwent) po opuszczeniu Ośrodka podjął naukę lub pracę. Dane te wg oświadczenia Dyrektora MOW były przedstawiane na sierpniowych lub wrześniowych posiedzeniach Rady Pedagogicznej, tj. po upływie ok. 2 miesięcy od daty zakończenia roku szkolnego. Natomiast w protokołach z posiedzeń Rady Pedagogicznej zawarto jedynie informacje: „nadzór pedagogiczny polegał m.in. na monitoringu” (protokoły z 29.08.2012 r., 31.08.2015 r., 08.09.2016 r.), „omówienie sytuacji absolwentów” (protokół z 28.08.2014 r.), „wniosek – śledzić losy absolwentów/ interesować się losami absolwentów” (protokoły z 29.08.2012 r., 28.08.2014 r.).

(dowód: akta kontroli str. 1024-1028, 1070-1071)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W dzienniku zajęć prowadzonym w roku szkolnym 2015/2016 (do 25.02.2016 r.) przez psychologa brak było informacji dotyczących: tygodniowego planu zajęć, kontaktów z osobami i instytucjami, z którymi współdziałał psycholog przy wykonywaniu swoich zadań, danych wychowanków, którzy zostali objęci różnymi formami pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 341-342)

Brak wskazanych informacji stanowił naruszenie przepisów w § 19 rozporządzenia w sprawie prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania z 2014 r., zgodnie z którym psycholog prowadzi dziennik do którego wpisuje tygodniowy plan swoich zajęć, zajęcia i czynności przeprowadzone w poszczególnych dniach, w tym informacje o kontaktach z osobami i instytucjami, z którymi współdziała przy wykonywaniu swoich zadań, imiona i nazwiska dzieci, uczniów, słuchaczy lub wychowanków, objętych różnymi formami pomocy, w szczególności pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

Ponadto w dokumentacji Ośrodka brak było dziennika zajęć prowadzonych przez psychologa w okresie od 26.02.2016 r. do 28.08.2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 341-342)

Dyrektor MOW wyjaśnił: *mając pełne zaufanie do pracownika zatrudnionego na stanowisku psychologa, pracującego na tym stanowisku 30 lat nie dopełniłem obowiązku kontroli jego pracy w ostatnich miesiącach zatrudnienia (...).*

(dowód: akta kontroli str. 516, 657)

2. W objętej kontrolą dokumentacji 20 wychowanków¹⁰⁹ brak było informacji w zakresie przeprowadzenia w latach 2012-2016 okresowych wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania wychowanków oraz modyfikacji IPE-T.

(dowód: akta kontroli str. 260-325)

Do dnia 31.08.2015 r. obowiązek przeprowadzenia takiej oceny raz do roku wynikał z § 5 ust. 9 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2010 r. Od dnia 1.09.2015 r. częstotliwość dokonywania tej oceny określono w § 6 ust 9 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia z 2015 r. na co najmniej dwa razy do roku.

Ponadto zgodnie z § 3 ust. 7 rozporządzenia w sprawie zasad kierowania i pobytu nieletnich w mow z 2011 r., w okresie pobytu nieletniego w ośrodku dyrektor ośrodka jest obowiązany do uzupełniania dokumentacji nieletniego o dokumenty zawierające informacje o efektach działań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych zastosowanych wobec nieletniego oraz zaobserwowanych zmianach postawy nieletniego.

Dyrektor MOW wyjaśnił: *ocena poziomu funkcjonowania wychowanków dokonywana jest systematycznie dwa razy w roku, w miesiącu listopadzie i kwietniu. Odbywa się to w formie spotkania zespołu wychowawczego (wychowawcy pracujący w danej grupie i wychowawca klasy), pedagoga, psychologa i wicedyrektora. W trakcie spotkania dokonywana jest analiza funkcjonowania wychowanka, przyczyn zaburzeń, ocena skuteczności podejmowanych działań, określone są plany, co do jego przyszłości. W stosunku do wychowanków będących uczniami klasy III gimnazjum, na trzy miesiące przed zakończeniem roku szkolnego podejmowane są decyzje co do re kwalifikacji wychowanka, analizując przebieg procesu resocjalizacji, plany życiowe wychowanka, jego sytuację rodzinną. Ustalenia zespołu re kwalifikacyjnego są rekomendacją dla Sądu dla Nieletnich przy podejmowaniu decyzji w sprawie zmiany środka wychowawczego. Dokumentacja w zeszycie protokołów zebrań zespołów wychowawczych.*

(dowód: akta kontroli str. 401, 408)

Wskazanych przez Dyrektora MOW spotkań zespołów wychowawczych nie można uznać za działania w zakresie przeprowadzenia wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania wychowanków. Analiza zapisów w zeszycie protokołów zebrań wychowawczych wykazała, że w latach 2012- 2016 przeprowadzonych zostało ogółem 12 zebrań, w tym: 6 w 2012 r. (4 we wrześniu – 1 o charakterze organizacyjnym i 3 dotyczące sytuacji grup wychowawczych: IIa i IIb; 2 w listopadzie dotyczące sytuacji grupy wychowawczej I), 2 w 2013 r. (1 w kwietniu dotyczące sytuacji grupy wychowawczej III i 1 we wrześniu o charakterze organizacyjnym) oraz po 2 w kwietniu 2014 r. i kwietniu 2016 r. (dotyczące re kwalifikacji uczniów kończących 18 lat i kończących III klasę gimnazjum). W 2015 r. nie odbyło się żadne spotkanie zespołów wychowawczych. W protokołach z zebrań odnotowywano uwagi dotyczące wychowanków – nie były to wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 507-508)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że monitorowanie losów byłych wychowanków powinno być dla Ośrodka niezbędnym elementem ewaluacji podejmowanych działań mających służyć skutecznej resocjalizacji wychowanków.

Ocena cząstkowa

Prowadzony monitoring procesu resocjalizacji ograniczał się jedynie do sytuacji absolwentów gimnazjum w okresie do 2 miesięcy po opuszczeniu MOW. Uniemożliwiało to zarówno dokonywanie oceny skuteczności podejmowanych działań, jak i ich ewaluacji mających służyć skutecznej resocjalizacji wychowanków. Ponadto, w badanym okresie, nie dokonywano wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania wychowanków, a są one niezbędnym elementem oceny skuteczności podejmowanych działań wobec wychowanka przebywającego w MOW.

¹⁰⁹ IPE-T oraz teczki osobowe o nr: 1699, 1640, 1679, 1687, 1620, 1563, 1752, 1690, 1770, 1652, 1776, 1716, 1697, 1564, 1647, 1487, 1572, 1605, 1642, 1524.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Ujęcie w Statucie MOW zagadnień wymaganych rozporządzeniem w sprawie statutów placówek publicznych z 2005 r.
2. Wylimitowanie z katalogu kar stosowanych w MOW kary upomnienia lub nagany wobec wszystkich wychowanków.
3. Przestrzeganie maksymalnej dopuszczalnej liczby uczniów w oddziałach szkolnych oraz w grupach wychowawczych, a w przypadku wystąpienia przekroczeń niezwłoczne podejmowanie działań w celu utworzenia kolejnego oddziału szkolnego lub grupy wychowawczej.
4. Podjęcie niezbędnych działań mających na celu spełnienie w obiektach i na terenie MOW pozostałych wymagań z zakresu bezpieczeństwa, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych placówkach z 2002 r.
5. Opracowywanie IPE-T dla każdego wychowanka przyjętego do MOW z uwzględnieniem wszystkich wymaganych elementów.
6. Sporządzanie dokumentacji obejmującej efekty zastosowanych wobec każdego z wychowanków działań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych oraz zaobserwowane zmiany ich postawy.
7. Realizowanie przez wychowawców, będących opiekunami usamodzielnienia, zadań do których się zobowiązali, wobec byłych wychowanków Ośrodka.
8. Zaprzestanie przeprowadzania przez pracowników MOW badań na obecność w organizmie wychowanka alkoholu lub innego środka odurzającego.
9. Stosowanie przez pracowników MOW przyjętych procedur postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń.
10. Rzetelne prowadzenie dzienników zajęć psychologa.
11. Przeprowadzanie i włączanie do dokumentacji wychowanków okresowych wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania wychowanków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 31 marca 2017 r.

Kontroler
Adam Borowski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Dyrektor

.....
Podpis